જ્ઞાન ભક્તિના છંદો.

ૐ

સંવત ૧૯૫૪

અને ૧૯૧૮.

જ્ઞાન ભક્તિના છંદો.

છપાવનાર :—

વૈદ્ય અમૃતલાલ સુંદરજી પઢિયાર,

હાથી બીલ્ડીંગ, કાલકાદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

છાપનાર—**શા૦ મગનલાલ જગજીવનદાસ,**

શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો,

મુંબઈ.

આ ન્હાનાં પુસ્તકમાં આવેલાં ભજનો પરોપકારી
શેઠ ખેમરાજ શ્રીકૃષ્ણદાસની રજાથી તેમની
છપાવેલી બનારસીની ચોપડીમાંથી
લીધેલાં છે, અને તે હરિજનોને
ગાવા માટે ઉપયોગી
થાય એવા હેતુથી
બહાર પાડેલાં
છે.

આ પુસ્તકમાં કાંઇ ભૂલચુક રહેલી હોય એ બનવા જોગ છે, એ માટે સુધારીને વાંચવા કૃપા કરશો.

મુંબઇ, તા. ૨૩-૩-૧૮.

વૈદ્ય અમૃતલાલ સુંદરજી પઢિયાર.

જ્ઞાન ભક્તિના છંદ.

પ્રભુ ભજવાની જરૂરીયાત વિષે.

છંદ.

નરતન પાય જતન કરે ઐસે જિસમેં વો કરતાર મિલે;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.
બને હૈં પૂરબ કે કર્મ કુછ ઉસીકી હૈ યહ પ્રભુતાઇ;
જો તૂને સંસારમેં હૈ યહ સુંદર નર દેહી પાઇ.
પાયકે ઐસી કંચન કાયા ભજન કરો હરિકો ભાઇ;
જન્મ જન્મકી બિગડી બાત સબ ઇસી જન્મમેં બનજાઇ.
સુખ દુઃખ ભોગ પિતા ઔ માતા ઔર સકલ સંસાર મિલે;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.
મિલા તુઝે અનમોલ રત્ન યે અબ ઉપાય તૂ ઐસા કર;
ત્યાગ સકલ કામના જગતકી હિત ચિતસે હરિ નામ સુમર.

વાસુદેવ ભજ નારાયણ તું કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઔર કહો હર હર;
જીતે યે ભવસિંધું જગતસે ક્ષણમેં જાયે પાર ઉતર.
જન્મ મરણ નહિં હો તેરા નહિં જગમેં ફિર અવતાર મિલે.
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.
કર વિચાર મનમેં અપને તૂ કિસ કારણ જગમેં આયા;
કિસ કારણ સંસારમેં તુઝકો મિલી હૈ યહ કંચન કાયા.
જિસને કુછ નહિં ભજન કિયા નહિં મુખસે ગુણ ગોવિંદ ગાયા;
સુંદર જન્મ ગઁવાય વૃથા વો અંતકાલ ફિર પછતાયા.
લખ ચૌરાસી ફીરે ભરમતા યમ દૂતોંકી માર મિલે;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.
દુર્લભ યે જામા નરકા હૈ મિલા બડે સંયોગોંસે;
દેવીસિંહ કહતા હૈ સદા સમઝાયકે યે સબ લોગોંસે.
ભજન કરો આનંદ રહો ઔર છૂટો દુઃખ સુખ ભોગોંસે;
હર્ષ સદા મનમેં વ્યાપે ઔર શુદ્ધ ચિત્ત રહો સોગોંસે.
બનારસી કહે ઔર જન્મમેં નહિં ઉસકા દીદાર મિલે;
ઐસા ઉત્તમ રતન પદારથ ફિર નહિં વારંવાર મિલે.;

ઇશ્વર સ્મર્ણ વિષે.

રામ કૃષ્ણકા સુમિરન કરનેસે પાતક સબ જાતે હૈં;
ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઇ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં.
મૈંને પાપ કિયે બહુતેરે જીસકા કુછ નહિ આદિ રૂ અંત;
વિષય વાસનામેં ડૂબા ઓર ઝૂઠ મૂઠ કહલાયા સંત.
કામ ક્રોધ મદ લોભ મોહ યહ પાંચોં મેરે બને મહંત;
ઇનહીંકે વશ રહા રાતદીન સદ્ગુરૂકી નહીં પઢી પઢંત.
યુવા અવસ્થામેં નહિ સમઝે વૃદ્ધ ભએ પછતાતે હૈં;
ધન્ય વહ નર હૈ કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૧

માત પિતાકા કહા ન માના પઢા ન પિંગલ વેદ પુરાન;
બના કવીશ્વર હંઉ મૈંને ઓર દગ્ધ છંદ કિએ બહુત બખાન.
મૈંને કહા મૈં પરમેશ્વર હું ઐસા મુઝે વ્યાપા અભિમાન;
સત્ય ન બોલા ઉમ્ર ભરમેં બકા બહુતસા ઝૂઠ તુફાન.
ધન પાયા તો ધર્મ કિયા નહિં ભીખ માંગ અબ ખાતે હૈં;
ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઇ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૨

બ્રહ્મહત્યા યા બાલહત્યા યા કરે જો કોઇ ગોહત્યા;
રામ ભજનસે દૂર હો જાય નહીં ફિર હો હત્યા.

મૈંને જીવ બહુતસે મારે લગી જો વહ મુઝકો હત્યા.
કૃષ્ણ કહેસે ભરમ હો ગઈ કરી જો જો મે હત્યા.
અપના બીતા હાલ સુનો હમ સબકા સત્ય સુનાતે હૈં;
ધન્ય વો નર હૈં કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૩
સબ અપરાધ ક્ષમા કર મેરે રામ કૃષ્ણજી વારંવાર;
તુમ હો દયાનિધિ દયા કરકે કરદો મેરા ઉદ્ધાર.
અધમ પાપિયોંકો તારા અબ મુઝકો ભી તુમ દીજે તાર;
આગે મરજી આપકી જો કુછ ચાંહે સો કરિયે કરતાર.
અબ મુઝસે કછુ બન નહિં પડતા આપકો ભજન બનાતે હૈં;
ધન્ય વહ નર હૈં કિ જો કોઇ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૪
જો જો પાપ કિએ મૈંને પ્રભુ તુમ જાનો યા જાને હમ;
ઔર કોઇ ક્યા જાને કછુ કિસકે આગે કરૂં રકમ.
કિયે પાપ દેવીસિંહને તર ગયે અપન કરા કરમ;
શ્રીગંગાકે તીર તનુ ત્યાગા જાને બાત એ કુલ આલમ.
બનારસી કહે હમ ભી તો ઉનકે મુરીદ કહલાતે હૈં;
ધન્ય વહ નર હૈ કિ જો કોઈ રામ કૃષ્ણ ગુણ ગાતે હૈં. ૫

દોહરા.

જાના હૈ રહેનાં નહી, મરના બીસવા બીસ;
દો દિન દુનિયાં કે લીએ, મત ભૂલો જગદીશ.

ધન જોબનયું જાયગો, જા વિધિ ઉડત કપૂરઃ
નારાયણ ગોપાલ ભજ, કયું ચાખે જગ ધૂર.

જીંદગીનો ભરૂસો નથી તે વિષે.

છંદ.

દમ પર દમ હર ભજ નહીં ભરોસા દમકા;
એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.
હે જબતકસે દમમેં દમ ભજ હર હર તૂ;
દમ આવે ના આવે ઈસકી આશ મત કર તૂ.
એક નામ પ્રભૂકા જપ હિરદેમેં ધર તૂ;
નર ઈસી નામસે તરજા ભવસાગર તૂ.
બલ કરતા થોડે જીનેકે ખાતર તૂ;
વોઃ હૈ સાહબ જલ્લાદ જરા તો ડર તૂ.
વહાં અદલ બડા હૈ હિસાબ હો દમ દમકા;
એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.

જીનેકા ફલ યહ રામ નામ જપના હૈ;
જબ ઘેરે કાલ તો કહાં જાય છિપના હૈ.
ઇસ નરકો એક દિન આતિશમે તપના હૈ;
દમ જાય નિકલ તન મિટ્ટીમેં ખપના હૈ.
એક દમકા બસેરા દુનિયા રૈન સપના હૈ;
કુછ દેખો આઁખે ખોલ કૌન અપના હૈ.
સબ ઝૂઠા માયા મોહ કુટુંબ હમ દમકા;
એક દમમેં નિકલ જાયેગા દમ આદમકા.
જો આયા જગમેં અમર નહીં રહેનેકા;
નરબદા પ્રવાહ અબ અટક નહીં બહેનેકા.
કર લાખ જતન તૂ માયા કે ગહેનેકા;
દર મિલે વહી જો હૈ તેરે લહેનેકા.
હર વક્ત કભી નહિ જમકા દંડ સહેનેકા;
કર નેકી કોઇ બુરા નહિ કહેનેકા.
ઇસ જગમેં નાતા હૈ બોલતે દમકા;
એક દમમેં નિકલ જાયગા દમ આદમકા.
એક દમમેં દમ આદમકા નિકલ જાવેગા;
ફિર પીછે હાથ મલમલકે પછતાવેગા.

જબ શ્રીકૃષ્ણકી શરણાગત આવેગા;
તો જીવનમુકતી ઇસ જગમેં પાવેગા.
કહે દેવીસિંહ જો હરકે ગુણ ગાવેગા;
વોઃ પ્રાણી જગબંધનસે છૂટ જાવેગા.
કુછ કયામ જગમેં નહિં સુનો ઇસ દમકા;
એક દમમેં નિકલ જાવેગા દમ આદમકા.

નામ સ્મર્ણનું મહાત્મ્ય.

હર જગે પૈ દેખા કહીં નહીં તૂ દેખા;
જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
ગયે બેહિશ્તમેં હમ વહાં ન તુઝકો પાયા;
બુતખાને મેં ભી નહીં નજર તૂ આયા.
કાબા કિબલા મક્કા મસ્જિદ ઢૂંઢવાયા;
કાશી મથુરામેં બહુત દિનોં ભરમાયા.
જાજાકર ગંગાસાગર સિંધુ નહાયા;
મેં તેરે ઈશ્કમેં ચારોં તરફ ઉઠ ધાયા.
નહિં મૈંને પ્યારે ઔર કહીં તૂ દેખા;
જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.

જંગલ વસ્તી સબ ઉજાડ હમને છાના;
નહિં દેખા તુઝકો દેખારે સભી જમાના.
કોઇ મતવાલા કહતા કોઈ મસ્તાના;
જો જો કુછ જિસને કહા વો હમને માના.
ખુબ ખુબ ફિરા દર દરકા હુઆ દિવાના;
નહિં પાયા પ્યારે તેરા કહીં ઠેકાના.
અબ યાદ કરી તો દિલમેં યહીં તૂ દેખા;
જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
સર પટક પટક કર પહાડપર દે મારા;
ઔર આહ આહ કર કરકે બહુત પુકારા.
દેખા દેવલ દેહરા ઔર ઠાકુરદ્વારા;
સરતાપા સબકો દેખદેખ કર હારા.
ઘર બાર તજા આલમસે લિયા કનારા;
જૈસી કુછ ગુજરી વૈસે કિયા ગુજારા.
યે બાતેં હમકો યાદ રહી તૂ દેખા;
જહાં યાદ હૈ તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.
સબ દેખા હમને ગુલશન ઔર ગુલ્લાલા;
બન ફકીર બન બન ફિરા પહન વનમાલા.

દેખા પત્તા પત્તા ઔ ડાલી ડાલા;
હે સબ મેં તૂ ઔ સબસે રહેં નિરાલા.
યહ બનારસીકા કલામ રસકા ઢાલા;
હે અરજ મેરી યહ સુનો નંદકે લાલા.
તુઝ દિલ પર આશિક હું મહીં તૂ દેખા;
જહાં યાદ હે તેરી વહીં વહીં તૂ દેખા.

વિશ્વરૂપી બાગ.

વિશ્વરૂપ ખિલ રહા બાગ જિસમેં આદમકી ગુલજારી;
રંગ રંગ કે ફૂલ હે અરૂ તરહ તરહકી ફુલવારી.
પૂરવ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ યે ચારોં દીવાલ બની;
હરેક તરફસે નદિયોં કી હેં દેખો છૂટી નહેર ઘની.
સાત સિન્ધ સોઈ તલાબ સાંતો સબકા માલિક વહી ધની;
ચાહે બનાવે ચાહે એક પલમેં કરદે વો સબ ફનાફની.
વિશ્વ બાગકે ભીતર ઉસકે કુદરતકી ફૈલી કયારી;
રંગ રંગ કે ફૂલ હે અરૂ તરહ તરહકી ફુલવારી.
નવખંડોં કે મહલ બનાયે દશોં દિશા કે દશ દ્વારે;

ત્યાર કિયે હૈં એ બાગમેં દેખો ચૌદ ભુવન ન્યારે ન્યારે.
આસમાન કી છાત લગાઇ જિસમેં જડ દિયે હૈં તારે;
ગરજ ગરજ ધન કરૈં છિડકાવ ઔર છોડતે ફૌવારે.
ચાંદ ઔર સૂર્ય ચારોં તરફ કી કરતે હૈં ચૌકીદારી;
રંગ રંગ કે ફૂલ હૈં અરૂ તરહ તરહકી ફુલવારી.
ચમત્કાર કા ચમન લગાયા પરબ્રહ્મને આપી આપ;
હર જગ્યા મેં વો ઝલકતા હરદ્દ મેં રહા હૈ વ્યાપ.
ઈસી બાગ કે ભીતર બૈઠે ઋષી મુની સબ કરતે જાપ;
કોઇ ગાવતે ભજન ઔર કોઇ રહે પંચ અગની કો તાપ.
સાધુ સંત કરૈં શૈર બાગમેં પરમહંસ યા બ્રહ્મચારી;
રંગ રંગ કે ફૂલ હૈ અરૂ તરહ તરહકી ફુલવારી.
કલ્પવૃક્ષ ઔર મલયાગિરિ વોં ફૂલે હૈ ઉસમેં અમૃત ફલ;
કભી ન સૂખે જિસમેં એસા જ્ઞાન રૂપ હૈ ગંગાજલ.
દેવીસિંહ કહૈ હરી કૃપાસે જિસકી હો બુદ્ધિ નિર્મલ.
ઐસે બાગમેં અમર વો હય ન આવે ઉસે અજલ.
વિશ્વ બાગકા માલિક હૈ વોહી શ્રીકૃષ્ણ ગિરિવરધારી;
રંગ રંગ કે ફુલ હૈ અરૂ તરહ તરહકી ફુલવારી.

દેહનું અભિમાન તજવા વિષે.

નહીં મિલેં હરિ ધન ત્યાગે નહીં મિલે રામજી જાન તજે,
નારાયણ તો મિલૈં ઉસિકો જો દેહકા અભિમાન તજે;
સુત દારા યા કુટુંબ ત્યાગે યા અપના ઘરબાર તજે,
નહીં મિલે પ્રભુ ઉસકું કદાપિ જગકા સબ વ્યવહાર તજે;
કન્દ મૂલ ફલ ખાય રહે ઔર અન્નકાભી આહાર તજે,
વસ્ત્રકો ત્યાગ નગન હો રહે ઔર પરાઇ નાર તજે;
તોભી હરિ નહિં મિલે, ઉસીકું ચાહે અપને પ્રાણ તજે,
નારાયણ તો મિલે ઉસિકો જો દેહકા અભિમાન તજે. ૧

તજે પલઁગ ફૂલકા ઔર ચાહે હીરે મોતી લાલ તજે,
જાતકો અપની તજકે દે ઔર કુલકી સારી ચાલ તજે;
વનમેં નિશિ દિન વિચરે ઔર ઈસ દુનિયાકા જંજાલ તજે;
દેહકો અપની જલા બલાકે શરીરકી ભી ખાલ તજે;
બ્રહ્મજ્ઞાન નહીં હો તોભી ચાહે વો અપની સાન તજે,
નારાયણ તો મિલે ઉસિકો જો દેહકા અભિમાન તજે. ૨

રહે મૌન બોલે નહીં મૂખસે અપની સારી બાત તજે,
બાલપનેસે યોગ સાધે તાત તજે યા માત તજે;

શિખા સૂત્ર ત્યાગન કરદે ઔર ઉત્તમ અપની જાત તજે,
કભી જીવકો ના મારે ઘાત તજે અપઘાત તજે,
ઇતના તજે તો કયા હોવે જો દેહકા નહિં ગુમાન તજે,
નારાયણ તો મિલેં ઉસિકો જો દેહકા અભિમાન તજે. ૩

રહે રાત દિન ખડા ન સોવે પૃથ્વીકીભી શૈન તજે,
કષ્ટ ઉઠાવે રહે બેચૈના ઔર દીલકા સબ ચૈન તજે;
મીઠા હોકર બોલે સબસે કડુવે અપને બેન તજે,
ઇતના ત્યાગે કયા હુવા અભિમાન નહીં દિનરૈન તજે;
બનારસી એ મિલે ના હરિસે ચાહે સકલ જહાન તજે,
નારાયણ તો મિલેં ઉસિકો જો દેહ અભિમાન તજે. ૪

અહંકાર ન કરવા વિષે.

છંદ.

જો કહતા હમ કરતે વો દુઃખ ભરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
જો કહતા હમને વેદ પઢે હૈં ચારી;
ઉસકો કહુતે હરિ ઈસકી મતિ હૈ મારી.

કોઇ કહતા હમ ક્ષત્રી હૈ હમ બ્રહ્મચારી;
સબ અહંકારમેં ફૅંસે હુયે નરનારી.
જોહું બુદ્ધીકો તજે કરે નાચારી;
ઉસકો મિલતે ઇક પલભરમેં ગિરિધારી.
જો નિષ્ફલ પૂજા કરે વહી તરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
જો કહતા હમ તો નિત્ય દાન કરતે હૈ;
ઉસકા પરમેશ્વર નહીં માન કરતે હૈ.
જો દેત વસ્તુ મનમેં ગુમાન કરતે હૈ;
વો સ્વર્ગ છોડ ફિર નરક પાન કરતે હૈ.
જો અહંકાર તજિ હરિકા ધ્યાન કરતે હૈ;
ઉસ્કા સ્વામી આદર અરૂ માન કરતે હૈ.
જો કરતા હૈ સો વહી વહી ધરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
જો કહતા હમ હૈ બડે કવીશ્વર જ્ઞાની;
ઉસકો હરિ કહેતે ઇસકી મિથ્યા બાની.
કોઇ કહતા હમ હૈ બડે વીર બલવાની;
ઉસકા હમ કહતે યહ તો હૈ દહકાની.

કોઇ બનકે બૈઠે રાજા ઔર કોઈ રાની;
ઇસ પૃથ્વીપર હૈ બડે બડે અભિમાની.
ઇસ અહંકારસે અપના દિલ ડરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.
જો કહતા મૈંને બડા જંગ જીતા હુય હૈ;
વહ મરતા હૈ ફિર કભી નહીં જીતા હૈ.
જિસ જિસને મનમેં અહંકાર જીતા હૈ;
વહ દો દિનમેં દુનિયાસે હો બીતા હૈ.
અબ દેવીસિંહ દિલ ફટા હુઆ સીતા હૈ;
જો કામ કિયા પ્રભુકે અર્પણ દેતા હૈ.
કહૈ બનારસી હરિભકત નહીં મરતા હૈ;
જો કરતા જગકે કાર વહી કરતા હૈ.

સાચા યોગીઓની સ્થિતિ.

છંદ.

યોગી વહી જો સકલમેં બઠે દેખે દશવેં દ્વારકો વો;
કારજ કરે જગત્ કે સબ ઔર લખે અલખ કરતારકો વો.

નાચે ગાવે તાલ બજાવે ધ્યાન આત્મામેં ધરેહૈ;
સબમેં રહૈ ઔર સબસે ન્યારા પૂરણ હોય યોગ કરેહૈ.
નિર્ભય હોકે વિચરે નિશિદિન કબહૂ નહીં ચલે ડરેકે;
અપને આપમેં આપકો દેખૈ ધન ભાગ હૈ વા નરેહૈ.
જબ વહ કાયા ત્યાગે તબ પહુંચે ઓ પરલે પારકો વો;
કારજ કરે જગત્કે સબ ઔર લખે અલખ કરતારકો વો.
પ્રસન્ન ચિત્ત ઔર બુદ્ધિ નિર્મલ કર્મ અકર્મ ન કુછ જાને;
દ્વૈતભાવસે અલગ રહે અદ્વૈત જ્ઞાનકો બખાને.
સમદર્શી ઔર શુદ્ધ સમાધી અપને કો આપૈ માને;
જીવ બ્રહ્મમેં એક ભાવકર અપને મનમેં પહિચાને.
ભૂમી ભાર ઉતારન કારણ ધરે આપ અવતારકો વો:
કારજ કરે જગત્ કે સબ ઔર લખે અલખ કરતારકો વો.
ત્રૈગુણકો જીતે ઔર ચૌથે પદપર અપની કરે મતી:
સંપૂર્ણ સૃષ્ટિકો ભોગ જો કરે વહી હૈ બ્રાહ્મયતી.
ચર અચરમેં અપને આપકો દેખે ઉસકી હોય ગતી;
આપી પિતા ઔર આપી પુત્ર હૈ આપ સ્ત્રી ઔર આપ પતી.
કરે વો પ્રલય ઔર ચાહે રચે સકલ સંસારકો વો;
કારજ કરે જગત્ કે સબ ઔર લખે અલખ કરતાકો વો.
પુણ્ય પાપસે અલગ રહે દુઃખ સુખકા નહીં વિચાર કરે;

બ્રહ્મજ્ઞાનકી ચર્ચા અપને મુખસે બારંબાર કરે.
આતમદર્શી હોય તો અપને સબ કુલકા ઉદ્ધાર કરે;
દેવીસિંહયહ કહે વો જો ચાહે સો આપ હી આપ કરે.
ચાહે કરે વો નર પૈદા ઔર ચાહે બનાયે નારકો વો;
કારજ કરે જગત્‌કે સબ ઔર લખે અલખ કરતાકો વો.

સાચા ત્યાગની ખૂબી.

છંદ.

ઘર મીલે ઉસે જો અપના ઘર ખોવે હૈ;
જો ઘર રખે વો ઘર ઘરમેં રોવે હૈ.
જો રાજ તજે વો મહારાજ કરતા હૈ;
ઔર જાન તજે સો કભી નહી મરતા હૈ.
સુખ ત્યાગે ફીર વો ઔર કા દુઃખ હરતા હૈ;
ધન તજે સો ફીર દૌલતસે ઘર ભરતા હૈ;
જો પલંગ તજે સો ફૂલો પર સોવે હૈ;
જો ઘર રખે સો ઘર ઘર મેં રોવે હૈ.
જો પર દારા કો તજે વો પાવે રાની;
ઔર જુઠ બચન દે છોડ સીદ્ધ હોય બાની.

જો દુરબુદ્ધિ કો તજે વહી હોવે જ્ઞાની;
મનસા ત્યાગે તો મીલે રીધ મનમાની.
જો સર્વ તજે ઉસકો સબ કુછ હોવે હે;
જો ઘર રખે વો ઘર ઘર મેં રોવે હે.
જો કુછ ઇચ્છા નહીં કરે વો ઈચ્છા પાવે હે;
ઔર સ્વાદ તજે તો અમૃત ભોજન ખાવે.
નહી માગે તો ફલ પાવે જો મન ભાવે;
હે ત્યાગ મેં તીનો લોક બેદ યું ગાવે.
જો મેલા હોકે રહે વો દીલ ધોવે હે;
જો ઘર રખે વો ઘર ઘર મેં રોવે હે.
જો પક્ષપાત કો તજે તો સબકો જીતે;
ઔર કામ તજે તો હોય કામ મન ચીતે.
કહે દેવીસીંહ હરનામ જીન્હોને લીતે;
ઉનકો ગોવીંદને બ્રહ્મ લોક પુરી દીતે.
અબ બનારસી ઘર ખોકે બ્રહ્મ જોવે હે;
જો ઘર રખે વો ઘર ઘર મેં રોવે હે.

ઇશ્વરની અકળ ગતિ છે.

છંદ.

કહી પુન્ય કરે તો બડા પાપ હોતા હે;
કહી પાપ કીયે સે પુન્ય આપ હોતા હે.
કહી અગન મેં રહકે શીતલ તન હોતા હે;
કહી જલમેં બસકે અગન રૂપ હોતા હે.
કહી દુઃખમેં સુખ હો પ્રાણ મગન હોતા હે;
કહી દાન કીએ સે અતી નીરધન હોતા હે.
કહી ગાલી દેને સે ભી જાપ હોતા હે;
કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હે.
કહી ભુલ જાઓ તો સબ બીદ્યા આવે હે;
કહી પઢે તો વો ફીર સબી ભૂલ જાવે હે.
કહી પવન અહારી હોકે સબ ખાવે હે;
કહી ભોગી હો જીતેન્દ્રી કહલાવે હે.
કહી આસીસ દેનેસે ભી શ્રાપ હોતા હે;
કહી પાપ કરે તો પુન્ય આપ હોતા હે.
કહી જૂઠ બોલકે સચા કહલાતા હે;
કહી સત્ય બચન કહ નર્ક બીચ જાતા હે.

કહી ગુરૂસે લડકે ચેલા ફલ પાતા હૈ;
કુછ ઉસકા ભેદ લખનેમેં નહીં આતા હૈ.
કહી બીયોગ કર કે ભી મીલાપ હોતા હૈ;
કહી પાપ કરો તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.
કહી દુરબલ જાય કે પર્વત લે ઉઠાઈ;
કહી અતી બલવાનસે ઉઠે ન એકો રાઈ.
કહે દેવીસીંગ સચ હૈ ઉસકી પ્રભુતાઇ;
અયે બનારસી તેરી ગતી લખી ન જાઇ.
જો હોતા હૈ વો આપકી આપ હોતા હૈ;
કહીં પાપ કરો તો પુન્ય આપ હોતા હૈ.

ભગવદ કૃપા વિષે.

ડાલે કોઈ બારૂદમેં આતિશ ઔ વો દારૂ જલે નહીં;
હજાર મનકી ચક્કી હો પર એક મૂંગકો દલે નહીં.
પાની ઉપર તૈરે વો, બતાસા લાખ વર્ષ તક ગલે નહીં;
ઉસકે કુદરતકે આગે કુછ જોર કિસીકા ચલે નહીં.
સબ ઉસકે નજદીક હૈ ઔાર કોઇ બાત તો ઉસ્સે પરે નહીં;
ચીંટી પર હાથી ચઢ બૈઠે તો વોઃ ચીંટી મરે નહીં.

બાંધે કચ્ચે સૂતસે જિસકો વોઃ કૈદી કયોં કર છૂટે;
મદદ જો ઉસ્કા હો તો આહુન કી સંગલ દમમેં ટૂટે.
બડે બડે રૂસ્તમ કો કાયર મારકે સરતાપા લૂટે;
પત્થર પર રાઈ દે મારે તો પહાડ દમ મેં ફૂટે.
સબ કુછ વોઃ કરતા હૈ પર અપને જીમ્મેં કુછ ધરે નહીં;
ચીંટી પર હાથી ચઢ બૈઠે તો વોઃ ચીંટી મરે નહીં.
ગલિયોં કે પત્થર વોઃ ચાહે હીરે મોતી લાલ કરે;
બના દે વો કોયલોંકી મોહર દમમેં માલામાલ કરે.
દેવીસિંહ કહે બનારસીકે ખ્યાલ પૈ કોઇ ખ્યાલ કરે;
કયા તાકત હૈ કાલકી જો ફિર ઉસકા બાંકા બાલ કરે.
ઐસા સખુન સુનનેસે દિલ હરચન્દ કિસીકા ભરે નહીં;
ચીંટી પર હાથી ચઢ બૈઠે તો વોઃ ચીંટી મરે નહીં.

સૌથી સરસ દવા નારાયણનું નામ છે.

હરએક ઢૂંઢતે હૈ જંગલમેં દવા રસાયનકી બૂટી;
નારાયણ હૈં સંજીવન ભાઇ વો બૂટી હમને લૂટી.
કોઇ ઢૂંઢતા ઉસ બૂટીકો જિસમેં પારા તુરત મરે;
કોઇ ખોજતા જડીકો જો તન કાયાકે દુઃખ હરે.

બહુત લોગ ખોદે પૃથ્વીકો વૃક્ષ કાટતે હરે હરે;
ઉનકો ભી ફિર યમ કાટેગા કહે શબ્દ યે ખરે ખરે.
હરી હરી બૂટી હૈ સમઝો હરી નામ હૈ સબસે પરે;
ઉસ બૂટીકો જિસને પાયા વે: ભવસાગર સહજ તરે.
રામ રસાયન પાઇ હમને ઔર રસાયન સબ છૂટી;
નારાયણ હૈ સંજીવન ભાઇ વહ બૂટી હમને લૂટી.
કોઇ કહે હમ સિંગરફ મારેં ઔર કાઢેં ગંધકકા તેલ;
કોઈ દેખતે જડી બિરંગી કોઇ ઢૂંઢતે અમ્મર બેલ.
હમને સબકો દેખાં યારો યે તો હૈં સબ જૂઠે ખેલ;
અમર નામ હૈ દત્ત નિરંજન ઉસકો અપને મનમેં મેલ.
મનકો મારકે બનાલે કુસ્તા જો ગુજરે વહ દિલપર ઝેલ;
તનકો શોધકે શુદ્ધ કરો તુમ તજો જૂઠ ઔર તજો ઝમેલ.
જૌન શખ્સ ફૂંકે ધાતુકો ઉનકે હીય કિ હૈં ફૂટી;
નારાયણ હૈ સંજીવન ભાઇ વહ બૂટી હમને લૂટી.
કોઇ મારતે અભરખ તાંબા કોઇ ફૂંકતે હૈ હરતાલ;
હમને અપને મનકો મારા મિલે હમે ગોવિંદ ગોપાલ.
કોઈ કહે હમ ચાંદી મારે જિસસે હો કુછ ધન ઔર માલ;
ઇન કર્મોંકો જો કોઇ કરતા ઉસકા હોતા હાલ બેહાલ.

કોઇ કહે હમ સોના મારે ઔર કરેં પૈસો કો લાલ;
ઠગ ઠગ કે લૂંટે દુનિયાકો ઉસકો એક દિન ઠગેગા કાલ.
બહુત ઘોટતે ખરલમેં ધાતૂ સંતોને કાયા ફૂટી;
નારાયન હૈ સંજીવન ભાઇ વોઃ બૂટી હમને લૂટી.
કોઇ મારતે હૈં કલઇ કો જિસમે હોવે પુષ્ટ શરીર;
ઘરકો ફૂંક કે તબાહુ કિયા વો અમીરસે હો ગયે ફકીર.
સાધૂકા નહિં ધર્મ જો કિ મારેં ધાતૂ કર કે તદબીર;
કહે દેવીસિંહ હરી હરી કહો યહ જિહ્વા હોયગી અકસીર.
ખાક સારખી જબાંરસાયન ઇસમેં હૈ હરએક તાસીર;
જબાંસે વહ મુર્દેકો જિલાદે જબાંસે દે ડાલે જાગીર.
બનારસી યે કહે હમારી રામ નામ હૈગી ઘૂંટી;
નારાયણ હૈ સંજીવન ભાઈ વહ બૂટી હમને લૂટી.

ખરા પ્રેમી ભગતોનો માર્ગ સૌથી જુદોજ હોય છે.

દુનિયામેં લાખોઈ પંથકા હમને દેખા ભાલા હૈ;
પર જો દેખા, કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હૈ.
કોઈ બદનપર ખાક મલે ઔર સેલી કફની ડાલે હૈ;
કોઈ રઁગાવે વસ્ત્રકો અપના વેશ સંભાલે હૈ.

કોઇ મૌન હોકર બૈઠે નહિં કિસીસે બોલે ચાલે હૈ;
કોઇ ફુડાયે, કાન કો પિયેં વો મદકે પ્યાલે હૈં.
કોઈને લમ્બા તિલક દિયા ઔર પહને તુલસી માલા હૈ;
પર જો દેખા, કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હૈ.
કોઇ રાત દિન ખડે રહૈં ઔર કોઈ હાથ ઉઠાયે હૈં;
કિસીકો દેખા, વહ બૈઠે ઔર ધ્યાન લગાયે હૈં.
કિસીને અપને બદનકો દાગા તનુપર છાપે ખાયે હૈ;
કિસીને અપને, શીશપર લંબે બાલ બઢાયે હૈં.
કિસીકે તનુપર વસ્ત્ર નહીં ઔર કોઇ ઓઢે મૃગછાલા હૈ;
પર જો દેખા. કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હૈ.
કોઇ સેવડા બના ઔર કોઇ કહે કિ હમ તો દંડી હૈ;
કોઈ તપસ્યા, કરૈ ઔર કોઇ બને વનખંડી હૈં.
કિસીકે મઠપર ધ્વજા ઉડૈ ઔર કહીં ફરકતી ઝંડા હૈ;
વિના ઇશ્ક હૈ, હુવે જો ફકીર વો જાનો પાખંડી હૈ.
કિસીને મસજીદ બનવાઇ ઔર કોઇને રચા શિવાલા હૈ;
પર જો દેખા, કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હૈ.
કોઇ કહૈ હમ યતી હૈં ઔર કોઇ બના જગત્‌મેં વૈરાગી;
બિના ઈશ્ક કે, કિસી કી લવ નહિં સદ્‌ગુરૂસે લાગી.

બનારસીને ઈશ્કમેં અપની જીતેજી કાયા ત્યાગી;
હુઈ ન મુતલક, રહી ઔર દુબધાભી સુનકે ભાગી.
રામકૃષ્ણકા સખુન યહી સમઝો તુમ સબપર બાલા હે;
પર જો દેખા, કુછ આશકોંકા પન્થ નિરાલા હે.

મસ્ત અબધુતોની રીતિ.

છંદ.

જીસકે દિલપર ઓ પ્રભુ નામ બસ્તા હે;
ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
સર્દીમેં આશક પીતે હૈં સરદાઇ;
ગર્મીમેં શંખિયા ખાય રહે ગર્માઇ.
બારિશમેં સુખે ધૂપમેં હો હરિયાઇ;
ઐસે મસ્તોંસે સભી બાત બનિઆઇ.
વો દાગકો સમઝે દિલપર ગુલદસ્તા હે;
ઉન મસ્તોકા દેખો ઉલટા રસ્તા હેં.
વો દિનકો સોવે સારી રાત ભર જાગે;
શૂરોંસે લડે ગિદ્દીકો દેખકર ભાગે.

નહિં મીલે તો માંગે ભીખ મિલે તો ત્યાગે;
ઐસે શાહોંસે હરેક બાદશાહ માંગે.
અનમોલ હૈ સૌદા વો સો ઉન્હેં સસ્તા હૈ;
ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
ખેતીકો સુખા ઉસરમેં અન્ન ઉપજાવેં;
આશિક સાદિક જો ચાહે કર દિખલાવે.
ઐસે મરદોંકો કોઇ નહીં હઁસતા હૈ;
ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.
જબ પેટ ભરે તબ ખાનેકો મઁગવાતે;
ઔર ભૂખ લગે તો કુછ ભોજન નહિં ખાતે.
મૂરખસે સીખેં પણ્ડિતકો સમઝાતે;
કહે બનારસી હમ નઈ નઇ બાતેં ગાતે.
ઇસ કદરસે જો કોઇ અપના દિલ કસ્તા હૈ;
ઉન મસ્તોંકા દેખો ઉલટા રસ્તા હૈ.

ભગવાન પાસે નમ્રતાપૂર્વક પ્રાર્થના.

છંદ.

કર દયા દાસકે કષ્ટ હરો ગિરિધારી;
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણ તુમ્હારી.
સબ સંકટ મેરે દૂર કરો અબ સ્વામી;
ઋદ્ધિસિદ્ધિસે મુઝે ભરપૂર કરો અબ સ્વામી.
અપને અબ મુઝે હુજૂર કરૈ તુમ સ્વામી;
ચરણોં કી મુઝે તુમ ધૂર કરો અબ સ્વામી.
યહ કામ તો મેરા જરૂર કરો અબ સ્વામી;
ભકતોંમેં મુઝે મશહૂર કરૈ અબ સ્વામી.
હો નિર્ભય પૂરણ બ્રહ્મ આપ અવતારી;
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરૈ મૈં શરણ તુમ્હારી ॥ ૧ ॥
સબ સંતોકો આપી તુમને તારા હૈ;
ગ્રહસે યહ ગજકો તુમ્હીંને ઉબારા હૈ.
પ્રહ્લાદ કિ ખાતિર નરસિંહ તનુ ધારા હૈ;
નખસે નાભીકા ચીર અસુર મરા હૈ.

મુઝકો વો નામ શ્રીનારાયણ પ્યારા હૈ;
પ્રભુ તેરે બિન અબ કોઇ ન હમારા હૈ.
ક્યોં મેરે વાસ્તે કરી દેર વનમારી;
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણ તુમ્હારી ॥ ૨ ॥
પાંચૌ પાંડોકા સાથ કિયા હૈ તુમને;
બ્રજમેં સખિયનસે રંગ કિયા હૈ તુમને.
કાલીકો નાથ કે તંગ કીયા હૈ તુમને;
કંસાસે જાય ફિર જંગ કિયા હૈ તુમને.
હરએક રાક્ષસકો તંગ કિયા હૈ તુમને;
સબ અસુરોંકો ચૌરંગ કિયા હૈ તુમને.
અબ મેરે પાંચ ભૂતોકો માર મુરારી;
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણ તુમ્હારી ॥ ૩ ॥
સબ કસૂર મેરા માફ આપ અબ કીજૈ;
શિર ચરણોંમેં અપને મેરે ધર લીજૈ.
યહ ઉમ્ર સદા દિન રાત ઘડી છીજૈ;
કર મેહર પ્રભૂ કછુ ભક્તિ આપની દીજૈ.

એક અરજી મેરી ગરીબકી સુન લીજૈ;
દિલ ભક્તિમેં તુમરી સદા હમારા ભીજૈ.
હરિ હરલો તનુકી પીર હુવા દુખભારી:
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણ તુમ્હારી ॥ ૪ ॥
તુમ જો ચાહો સો કરો આપ યદુરાઇ;
રાઇસે ગિરિ કર દેતે ગિરિસે રાઇ.
હે સત્ય સત્ય સાચી તેરી પ્રભુતાઇ;
તર ગયે વહી જિસને તુમસે લવલાઇ.
કહે દેવીસિંહ જિન તુમ્હરી મહિમા ગાઇ;
વહ ભવસાગર કે પાર ઉતર ગયા ભાઇ.
કહે બનારસી અબ રાખો લાજ હમારી;
કરૂણાનિધિ કરૂણા કરો મૈં શરણ તુમ્હારી ॥ ૫ ॥

नारायण ! नारायण !! नारायण !!!

ॐ

મહાપુરૂષોના સિદ્ધાંતો.

ઇશ્વર વિષે.

નિર્વિકલ્પ આનંદમય, સ્વસ્વરૂપ નિર્લેપ;
  મનકી જેસી ભાવના, તેસા ફલ તેહી દેત.
નિરાકાર નીર્ગુણ પ્રભુ, તદપિ સગુણ ધર દેહ;
  કરત રહત નાના ચરિત, કેવળ ભક્ત સનેહ.
સબ ધરતી કાગજ કરૂં, લેખન સબ વનરાય;
  સાત સિંધુ સાહી કરૂં, હરિગુણ લિખા ન જાય.

ઇશ્વર પાલનહાર છે.

અજગર કરે ન ચાકરી, પંછી કરે ન કામ;
  દાસ મલુકા યું કહે, સબકા દાતા રામ.
ચિંતા મત કર માનવી, દેત આહાર સમર્થ;
  જલમેં બસે માછલી, વાકી ગાંઠેકાં ગર્થ.

ભોજન છાજનકી નહી, શોચ કરે હરિદાસ,
　વિશ્વ ભરન પ્રભુ કરતહે, સો ક્યું રખે નિરાશ.
તુલસી તબ મેં જાનીયો, બડો ગરીબનીવાજ,
　મોતીકણ મોંધા કીયા, સોંધા કીયા અનાજ.
મોંયેકું પ્રભુ દેતહે, લકડી કપડા આગ,
　જીવત ચિંતા જો કરે, તાકો બડો અભાગ.
જીને રાખ્યો ગર્ભ વાસમેં, દે દે અમૃત આહાર,
　મુક્ત કહે તાકું ભજો, કરૂણાનિધી કીરતાર.

પ્રભુ સર્વવ્યાપક છે.

જયોં નેનનમેં પુતલી, યોં માલીક ઘટ માંહી,
　મુરખ લોક ન જાનહી, બાહર ઢુંઢન જાહી.
જયું તિલમાંહી તેલ હે, જયું ચકમકમેં આગ,
　તેરા પ્રીતમ તુઝમેં, જાગ શકે તો જાગ.
પુષ્પ મધ્ય જયું બાસહેં, વ્યાપ રહ્યા સબ માંહી,
　સંતો માંહી પાઇએ, ઔર કહુ કુછ નાંહી.
મેં જાણ્યું હરિ દુર હય, હરિ હય હૃદય માંહી,
　આડી ત્રાટી કપટકી, તાસે દીસત નાંહી.
જા કારણ જગ ઢુંઢીઆ, સો તો ઘટહી માંહી,
　પરદા દિયા ભરમકા, તાતે દીસત નાંહી.

ગુરૂની જરૂરીઆત વિષે.

ગુરૂબીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરૂબીન મીલે ન ભેદ,
ગુરૂબીન સંશય ના મીટે, જય જય જય ગુરૂદેવ.
મન મારનકી ઔષધી સદ્‌ગુરૂ દેત દીખાય,
ઇચ્છત પરમાનંદકો, સો ગુરૂ શરણું જાય.
તીરથ નાહે એક ફલ, સંત મીલે ફલ ચાર,
સદ્‌ગુરૂ મીલે અનેક ફલ, કહે કબીર વીચાર.
આત્મા ઓર પરમાત્મા, અલગ રહે બહુ કાલ,
સુંદર મેલા કરદીયા, સદ્‌ગુરૂ મીલા દલાલ.
ભેદી લીયા સાથમેં, વસ્તુ દીયા બતાય,
કોટી જનમકા પંથથા, પલમેં દીયા છુડાય.
ચાર ખાનમેં ભટકતા, કબહુ ન લાગત પાર,
સો તો ફેરા મીટ ગયા, સદ્‌ગુરૂ કે ઉપકાર,
કબીર તે નર અંધ હય, ગુરૂકું કહેતે ઓર,
હરિ રૂઠે ગુરૂ મેલસી, ગુરૂ રૂઠે નહીં ઠોર,
જયું બેલ બનજારેકે, ફીરત ઘણેરે દેશ,
ખાંડ ભરી ભુસ ખાતહે, બીના ગુરૂ ઉપદેશ,
કબીર ગુરૂકી ભકિત બીન, રાજા ગદ્ધા હોય,
માટી લધે કુંભારકી, ઘાસ ન ડાલે કોય,
ગુરૂ ગોવિંદ દોનું ખડે, કીનકુ લાગું પાય,
બલીહારી ગુરૂદેવકી, ગોવિંદ દિયા બતાય.

પ્રભુ ભજવા વિષે.

રામ નામ આરાધવો તુલસી વૃથા ન જાય,
લડકાઇકો પોખનો આગે હોત સહાય.
બાલાપનમેં હરી ભજે, જગમેં રહે ઉદાસ,
તિરથબી આશા કરે, કબી આવેગા દાસ.
રામ રૂપૈઆ રોકહે, ખરચે ખુટત નાહી,
લેતે દેતે ના ઘટે, યું સમજો મનમાંહીં.
તુલસી સીતારામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ.
ઉલટા સુલટા વાવીએ જયું ખેતરમાં બીજ.

પ્રભુ ભજનમાં જલદી કરવા વિષે.

આજ કહે મેં કલ ભજું, કાલ કહે પુની કાલ,
આજ કાલ તેં કરતહીં, અવસર જાસી ચાલ
શ્વાસે શ્વાસે રામ ભજ, મીથ્યા શ્વાસ મત ખોય,
ના જાનું એ શ્વાસકી, આવત ફીર ન હોય.
તુલસી વિલંબ ન કીજીએ, ભજ લીજે રઘુવીર,
તન તરકસતેં જાત હે, શ્વાસ સારખે તીર.
પાવ પલકકી ખબર નહીં, કરે કલકી બાત,
જીવ ઉપર જમ ફીરત હે, જયું તેતર પર બાજ.
કહતા હું કહે જાત હું, કહા બજાઉં ઢોલ,
શ્વાસા ખાલી જાત હે, તીન લોકકા મોલ.

કાલ કરંતે આજ કર, આજ કરંતે અબ,
અવસર બીત્યો જાત હેં, ફીર કરેંગે કબ.
એ દુનીયામેં આયકે, છોડ દેહી તું એટ,
લેના હોયસો લેહી લે, ઉઠ જાતહે પેંઠ.

દીનતા.

કયા મુખ લે બીનતી કરૂં, લાજ આવત હે મોય,
તુમ દેખત અવગુન કરૂં, કેસો ભાઉં તોય.
મેં અપરાધી જન્મકા નખશીર ભર્યા બીકાર,
તુમ દાતા દુઃખ ભંજના, મેરી કરો સંભાર.
મુજ અવગુણ હે તુજ ગુન, તુજ ગુન અવગુન મુજ,
જો મેં બીસરૂં તુજકો, તુમ મત બીસરો મુજ.
મોમેં ગુન કછુ હય નહીં, તુમ ગુણ ભરેહો ઝાઝ,
ગુન અવગુણ ન બીચારીએ, બાંહ્ય ગ્રહેકી લાજ.
અવગુન કીયે તો બહુ કિયે, કરતક મા નિહાર,
ભાવે બંદા બખશીએ, ભાવે ગર્દન માર.

લય લીનતા.

પ્રેમ પ્રેમ સબ કોઈ કહે, પ્રેમ ન ચિન્હે કોય,
આઠ પ્રહર ભીના રહે, પ્રેમ કહાવે સોય.
પ્રેમ ન બાડી ઉપજે, પ્રેમ ન હાટ બીકાય,
રાજા રાના જો રૂચે, શીશ દેય લે જાય.

પ્રેમ છીપાયા ના છીપે, જો ઘટ પ્રગટહી હોય,
જો કે મુખ બોલે નહીં, નયન દેતહે રોય.
લાગી લાગી ક્યા કરે, લાગી નાંહી એક,
લાગી સોઇ જાનીએ, કરે કલેજે છેહ.
માંસ ગયા પીંજર રહ્યા, તાકુ ન લાગે કાગ,
સાંહેબ અજહુ ન આઇઆ, મંદ હમારા ભાગ્ય.
પ્રીય ચહોકે મત ચહો, મેંતો પ્રીયકી દાસ,
પ્રીય રંગ રાતી ફીરૂં, જગમેં રહું ઉદાસ.
આજ્ઞાકારી પ્રીયકી, રહત પ્રીયકે સંગ,
તનમનસે સેવા કરે, ઓર ન દુજો રંગ.
તું તું કહેતા તું ભયા, મુજમેં રહી ન હું,
વારી તેરે નામ પર, જીત દેખું તીત તું.
કહેનાથા સો કહ ચુકે, અબ કુછ કહ્યા ન જાય,
એક રહા દુજા ગયા, દરીઆ લહેર સમાય.
કબીર મન પર્વત હુતા, અબમેં પાયા જાન,
ટાંકી લાગી પ્રેમકી, નીકસી કંચન ખાન.
સૂલી ઉપર ઘર કરે, વિષકા કરે અહાર,
તીનકો કાલ કહા કરે, આઠ પ્રહર હોશીઆર.
યહતો ઘર હય પ્રેમકા, ખાલાકા ઘર નહીં,
શીશ ઉતારે ભોંઇ ધરે, તબ પેઠે ઘરમાંહી.
કબીર ભઠી પ્રેમકી, બહુતક બેઠે આય,
શીશ સોંપે સોપીવસી, નહીતર પીયા ન જાય.

શીશ ઉતારે ભોંઈ ધરે, ઉપર રાખે પાવ,
દાસ કબીરા યું કહે, એસા હોય તો આવ.
શૂરે કે તો શીર નહી, દાતાકે ધન નાંહી,
પતિવૃતાકે તન નહી, સુરત બસે પીયુમાંહી.
કબીર પ્યાલા પ્રેમકા, અંતર લીયા લગાય,
રોમ રોમમેં રમ રહ્યા, ઓર અમલ ક્યા ખાય.
આગળ તો મન કાગ થા, કરતા જીવન ઘાત,
અબ તો મન હંસા ભયા, મોતી ચુન ચુન ખાત.

ગુરૂના ગુપ્ત જ્ઞાન વિષે.

કાન ફુંકા ગુરૂ હદકા, બેહદકા ગુરૂ ઓર,
બેહદકા ગુરૂ જબ મીલે, લગે ઠીકાના ઠોર.
બેદ થકે બ્રહ્મા થકે, થક ગયે શેષ મહેશ,
ગીતાકું જ્યાં ગમ નહિં, વહાં સદગુરૂકા દેશ.
ગુંગા હુવા બાવરા, બહેરા હુવા કાન,
પાવનસે પંગુલ હુવા, સદગુરૂ માર્યા બાન.

ઇશ્વર જાણવાની જરૂર.

જો યહ એક ન જાનીયા, બહુ જાને ક્યા હોય,
એકે તે સબ હોતહૈ, સબસે એક ન હોય.
જો હય એકૈ જાનીઆ, તો જાના સબ જાન,
જો યહ એક ન જાનીયા, સબહી જાન બીજાન.

જગત મિથ્યા.

જાના હે રહના નહિં, મરના બીસવા બીસ,
દો દીન દુનીયાકે લીએ, મત ભુલો જગદીશ.
કા કરીએ કા જોડીએ, થોડે જીવન કાજ,
છાંડી છાંડી સબ જાત હે, દેહ ગેહ ધન રાજ.
એક દીન એસા હોયગા, કોઉ કીસીકા નાહીં,
ઘરકી નારી કોન કહે, તનકી નાડી નાહીં.
આયા હે સો જાયગા, રાજા રંક ફકીર,
કો સિંહાસન ચઢ ચલે, કો બાંધા જંજીર.
ધન જોબન યું જાયગો, જાવિધિ ઉડત કપુર,
નારાયણ ગોપાલ ભજ, ક્યું ચાખે જગ ધુર.

ઢોંગી ભગત.

જપ માલા છાપા તીલક, સરે ન એકઉ કામ;
મન કાચે નાચે વૃથા, સાચે રાચે રામ.
આસન મારે કયા હુવા, મરી ન મનકી આશ;
તેલી કેરા બેલ જયોં, ઘરહી કોસ પચાસ.
સાધુ ભયા તો કયા ભયા, માલા પહેરી ચાર;
બાહીર ભેખ બનાઇકે, ભીતર ભર્યા ભંગાર.
ડાઢી મુછ મુંડાય કર, હુવા ઘોટમ ઘોટ;
મનકો કયું નહીં મુંડીએ, જામેં ભરી હય ખોટ.

પદ ગાયે મન હરખીયા, સાખી કહે આનંદ;
સત્ય નામ નહીં જાનીઆ, ગલેમેં પડ ગયા ફંદ.
મનકા ફેરત જન્મ ગયો, ગયો ન મનકો ફેર;
કરકા મનકા છોડકર, મનકા મનકા ફેર.
મન મેલા તન ઉજલા, બગલા કપટી અંગ;
તાતે તો કૌઆ ભલા, તનમન એકહિ રંગ.
જો ગ્રહ કરે તો ધર્મ કર, નહીં તો કર વૈરાગ;
વૈરાગી બંધન કરે, તાકો બડો અભાગ.
ગયા સતગુરૂને ચરણે, ન ગયા જગતના ચાળા;
આવડે તો વાટો સીંદરી, ને આવડે તો ફેરવો માળા
ગામમાં ગુરૂ પાદરમાં તીરથ, ખુણા માંહેલા દેવ;
એટલાની પરતીત આવે નહીં, સાખી કહે શુકદેવ.

ઇશ્વર ચાહે તે કરી શકે.

તુલસી રેખા કરમકી, કછુ ન મીટે રામ;
મેટન સમરથ હય પણ, સમજ કીયો હય કામ.
અન હોની પ્રભુ કર શકે, હોન હાર મીટ જાય;
તુલસી ઇસ સંસારમેં, પ્રભુ ભજન સુખદાય.

ઇશ્વરની સહાય હોય તો કોઇથી કાંઇ થાય નહીં.

જાકે રાખે સાંઇઆ, મારી ન શકે કોય;
બાલ ન બાંકા કર સકે, જો જગ બેરી હોય.

કહા કરે વેરી પ્રબલ, જો સહાય બલવીર;
દશ હજાર ગજ બળ ઘટયો, ઘટયો ન દશ ગજ ચીર.

જીતને તારે ગગનમેં, ઉતને શત્રુ હોય;
કૃપા હોય શ્રીરામકી, બાલ ન બાંકા હોય.

ઇશ્વર કૃપા વિષે.

હરી કરૂણા બીન જગતમેં, પુરી પરે ન આશ;
મૃગ સરિતા પય પીકરી, ગઇ કોનકી પ્યાસ.

દોડે કોશ હજાર લગ, બસે લક્ષ્મી પાસ;
બીન દીને રઘુનાથ કે, મીલે ન તુલસીદાસ.

તુલસી તુલસી સબ કહે, તુલસી બનકે ઘાસ;
કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગયે તુલસીદાસ.

પ્રભુ પોતાના ભકતોને મુકતા નથી.

જીવ જીવકે આશરે, જીવ કરત હય રાજ;
તુલસી રઘુવર આશરે, કયું બીગડેગો કાજ.

તુલસી તલપ ન છોડીએ, નિશ્ચે લીજે નામ;
મનુષ્ય મજુરી દેતહે કયું રખેગો રામ.

આશા તો એક રામકી, દુજી આશ નિરાશ;
નદી કીનારે ઘર કરો, કબુ ન મારે પ્યાસ.

વિશ્વાસ.

એક ભરોસો એક બલ એક આશ વિશ્વાસ,
 સ્વાંતિ બુંદ રઘુનાથ હય, ચાતક તુલસીદાસ.
ગંગા જમના સરસ્વતી સાત સમુદ્ર ભરપુર,
 તુલસી ચાતકકે મતે બીન સ્વાંતિ સબધુર.
કબીર છીપ સમુદ્રકી રટે પીયાસ પીયાસ,
 ઓર બુંદકો ના ગ્રહે સ્વાંતિ બુંદકી આશ.
સીતાપતિ રઘુનાથજી, તુમ લગ મેરી દોડ,
 જેસે કૌઆ ઝાઝંકા ચલ ન શક્ત કછુ ઓર,
કાહુકે ધન ધામ હય કાહુકો પરીવાર,
 તુલસી મો સમદીનકો સીતારામ આધાર.
નહી વિદ્યા નહી બાહુ બળ નહી ખરચનકો દામ,
 તુલસી મો સમ પતીતકી તુમ પત રાખો રામ.
સબ દેખે પરખે લીખે બહુત કહે કયા હોય,
 તુલસી સીતારામ બીન અપનો નાંહી કોય.

અભિમાન.

ઉંચે બેઠે ના લહે ગુણ બીન બડપણ કોય;
 બેઠો દેવલ શીખરપર, વ્યાસ ગરૂડ ન હોય.
જો પાવે અતિ ઉંચ પદ, તાકો પતન નિદાન;
 જયોં તપીતપી મધ્યાન્હલગ અસ્ત હોત હે ભાન.

ઉંચે પાની ના ટીકે, નીચે હી ઠહરાય,
નીચા હોય સો ભર પીએ, ઉંચ પીયાસા જાય.

દીનતા.

લઘુતાસે પ્રભુતા વધે, પ્રભુતાસે પ્રભુ દુર;
કીડી મીશરી ખાતહે, હસ્તિ ફાકત ધુળ.
નાનક નાના હો રહો જેસી નાની દુબ;
ઓર ધાસ સુક જાયગી, દુબ ખુબકી ખુબ.

ગુરૂ ચેલાના ધર્મ વિષે.

શીષ્યનકું યહ ચાહીએ, ગુરૂકો સર્વસ દેત;
ગુરૂકુ એસા ચાહીએ, શીષ્યનસે નહી લેત.
ગુરૂ લોભી શીષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ;
દોનો બુડે બાપડે, બેઠ પથ્થરકી નાવ.

નિંદા વિષે.

નારાયણ નીજ હીયમેં અપનો દોષ નિહાર;
તા પીછે તું ઓરકો અવગુન ભલે બીચાર.
મન ચાહે સોઈ કરે, ભલો બુરો સંસાર;
નારાયણ તું બેઠકે અપનો ભુવન સંભાર.
તુજે બીરાની કયસ પડી તું અપની નીવેડ,
તેરી ઝાઝ દરીઆવમેં ડુબે નહીં ત્યું ખેડ.

કબીર મેરે સાધકી નિંદા કરો મત કોય;
જો કે ચંદ્ર કલંક હય તૌ ઉજીઆરા હોય.
કબીર નિંદક મત મરો જીવો આદ જુગાદ;
હમતો સદગુરૂ પાઈઆ નિંદકકે પરસાદ.
સંતનકી નીંદા કરે વા સમ નીચ ન કોઇ;
મુકત કહે સબ વિશ્વકો હનનહાર હે સોઇ.
તુલસી નીજ કીર્તિ ચહે પરકી કીરતી ધોય;
તિનકે મુખ મસી લાગહી મીટે ન મરીએ ધોય.
નિંદા હમારી જો કરે મીત્ર હમારા હોય;
સાબુ લેવે ગાંઠકા મેલ હમારા ધોય.
મુકત કહે મતિ મંદ નર સંતકે અવગુન ગાત;
જ્યું બગલા ગંગા ગયે તદપી મછલી ખાત.

ખોટા ઉપદેશક વિષે.

કહેતે સો કરતે નહીં મુખકે બડે લબાડ;
કાળા મુખ લે જાયગે સાહબકે દરબાર.
સાહેબકે દરબારમેં માચેકું શીરપાવ;
જુઠ તમાચા ખાયગા કયા રંક કયા રાવ.
કરની બીન કથની કથે ગુરૂપદ લહે ન સોય;
બાતોંકે પકવાનસે ધાયા નાહીં કોય.
પાની મીલે ન આપકો ઓરકું બક્ષત ક્ષીર;
આપન મન નિશ્ચલ નહીં ઓર બંધાવત ધીર.

પદ જોડે સાખી કહે સાધન પડ ગઇ રોસ;
કાઠા જલ પીવે નહીં કાઢી પીવનકી હોંસ.
કહેણી મીસરી ખાંડ હે રહેણી તાતા લોક;
કહેણી કેવે રહેણી રખે, એસા વીરલા કોક.
કરની બીન કથની કથે, અજ્ઞાની દીન રાત;
કુક્કર જયું ભુંકત ફીરે સુની સુનાઇ બાત.

ભક્તિ કરવાની જરૂરીઆત.

તુલસી રસના તો ભલી જો તું સમરે રામ;
નહીંતર કાઢી નીકાસીએ મુખમેં ભલો ન ચામ.
અવસર વિના વચન વૃથા નીતિ વિના નરેશ;
વૃથા કૃષ્ણ ભક્તિ વિના માનવી જન્મ વિશેષ.
જન્મ લીયો હરિ ભજનકો દિયો વિષયમેં ખોય;
ગયો લૈન પાયો ન ગજ આયો પંગુલ હોય.
જો પ્રભુ ભવજલ તરનકું દીયો મનુષ તન નાવ,
મુક્ત કહે ભજ તાહીકું મત ચુકે અબ દાવ.

પાપ.

પાપ પુણ્ય છુપ છુપ કરો સોવત કરો કે જાગ,
તુલસી કબ લગ છીપ રહે ઘાસ ધુસાઈ આગ.
પારસકે પરસનતે કંચન ભઇ તરવાર,
તુલસી તીનું ના ગયે, ધાર માર આકાર.

મરણ.

ચલતી ચક્કી દેખકે દીયા કબીરા રોય,
દો પડ ભીતર આયકે સાબીત રહા ન કોય.
આયે હેં સો જાયગે રાજા રંક ફકીર,
એક સિંહાસન ચડચલે, એક બાંધા જંજીર.
હમ જાને થે ખાયંગે બહુત જમી બહુ માલ;
જયોંકા ત્યોંહી રહ ગયા પકડ ગયા લે કાલ.
મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ હય, મીલે ન વારંવાર,
તરૂવરસેં પતા ખરે, ફીર ન લાગે ડાર.

ઉલટા ઉપાય ન કરવા વિષે.

ઓરનકી ચોરી કરે કરે સોયકો દાન;
ઉંચે ચડકે દેખતે આવત કયું ન વિમાન.
કરની કરકે કાગકી ચલે હંસકી ચાલ;
પુંછ પકડકે શીયાળકી કીસબીધ ઉતરે પાર.
મન રાખે વૈરાગમે ઘરમેં રાખે રાંડ;
તુલસી કીડા લીમકા કયું કરિ ચાખે ખાંડ.

નઠારા સતસંગમાં સારા થવાના નથી.

દાગ જો લાગા નીલકા સો મન સાબુન ધોય;
કોટી જતનપર બોધીએ કાગા હંસ ન હોય.

મુરખકે સમજાવતે, જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોયલા ન હોય ઉજલા, સો મન સાબુ લગાય.
નીચ નીચાઇ નહીં તજે જો પાવે સતસંગ,
તુલસી ચંદન લપટકે, વિષ ન તજે ભુજંગ.
તુલસી પુર્વકે પાપસેં, હરિ ચર્ચા ન સોહાય;
જેસે જવરકે જોરસેં, ભોજનકી રૂચી જાય.

હરિજનની પીછાન.

નરતન ધરી જાકું નહીં, સંત અસંત પિછાન,
મુકત કહે તાકો નહીં કોટી જન્મ કલ્યાન.
બડ ભાગીસે હોતહે, સાચે સંતકી સેવ;
મુકત કહે તેહી રીઝત, અલખ નિરંજન દેવ.

દુઃખ.

દુઃખમેં સમરન સબ કરે, સુખમેં કરે ન કોય,
જો સુખમેં સમરન કરે, તો દુઃખ કહાંસે હોય.
સુખમેં સમરન ના કિયા, દુઃખમેં કયા યાદ,
કહે કબીર તા દાસકી, કોન સુને ફરિયાદ.
સુખકે માથે સીલ પડે, જો નામ હૃદયસે જાય,
બલીહારી વા દુઃખકી, પલ પલ નામ જપાય.
બીપત ભલી હરિનામ લેત, કાયા કસોટી દુઃખ,
રામ બીના કીસ કામકી, માયા સંપત સુખ.

સંત લક્ષણ.

સંત કબહુ ત્યાગત નહીં, ધર્મ સહિત હરિ ધ્યાન,
 મુક્ત કહે ભવ સમુદ્રમેં, સો મુની નાવ સમાન.
ભુપ દુઃખી અબધુ દુઃખી, દુઃખી રંક બીપરીત;
 કહે કબીર યે સબ દુઃખી, સુખી સંત મન જીત.
અષ્ટ સિદ્ધ નવ નીધકી, ઉરમેં લેશ ન આશ;
 મુકત કહે તેહી સંતસે, મીલે પ્રગટ અવીનાશ.
સંત ન છાંડે સંતતા, કોટીક મીલે અસંત;
 મલીઆગીરી ભુજંગ લગે, શીતળતા ન તજંત.
આશ ન કરે ઓરકી, આપ કરે ઉપકાર;
 જગમેં સોજન જાનીએ, ભગવતકા અવતાર.
તન કર મન કર વચન કર, કાહુ કું દુઃખવત નાંહી;
 તુલસી એસે સંત જન, રામ રૂપ જગમાંહી.
નવધા ભક્તિ હોત હેં, આઠો પહોર એકતાર;
 મુકત કહે જેહી સંત ઉર, રહત સદા કીરતાર.
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધન કે ભુખે નાંહી,
 જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નાંહી.
નહીં શીતળ હે ચંદ્રમા, હીમ ન શીતળ હોય,
 કબીર શીતળ સંતજન, નામ સ્નેહી હોય.

અવધુત.

સબ વનતો તુલશી ભઇ, અરૂ પર્વત સાલીગ્રામ;
સબે નદી ગંગા ભઇ, ચીને આતમરામ.
સબહી દેવ તેહીરીઝત, સબહી તીરથ તેહી પાસ;
મુકત કહે જેહી સંત ઉર, શ્રી હરિ કીન નિવાસ.
તીન ટુક કૌપીનકો, અરૂ ભાજી બીન લોન;
તુલસી રઘુવર ઉરબસે, ઈંદ્ર બાપરો કોન.
જાત હમારી આતમા, પરમેશ્વર પરીવાર;
સગા હમારા સંત હય, શીરપર સરજનહાર.
કબીર સબ જગ નિર્ધના, ધનવંતા નહીં કોય;
ધનવંતા સોહી જાનીએ, રામનામ ધન હોય.

નામ મહાત્મ્ય.

નામ સમોવડ કોઇ નહીં, તપ તીરથ વ્રત જોગ;
નામે પાતક છાંડીએ, નામે નાસે રોગ.
રામ નામકી ઓખદી, ખરી નીતસે ખાય;
અંગપીડા વાધે નહીં, મહા રોગ મીટ જાય.
રામ નામ અમુલ્ય હય, બીના દામ બીકાય;
તુલસી અચરજ દેખીયો, કોઈ ગ્રાહક ન થાય.
રામ નામ આધી રતી, કોટીક પાપ પહાડ;
બલીહારી વા નામકી, પાપ કરે સબ છાર.

જબહી નામ હૃદયે ધરા, ભયો પાપકો નાશ;
માનો ચીનગી આગકી, પડી પુરાની ધાસ.
નામ લીયા જીને સબ લીયા, સકળ શાસ્ત્રકો ભેદ;
નામ વીના નરકે ગયા, પઢ પઢ ચારો વેદ.
નીસરણી નીજ નામકી, ધર્મ ગગન બીચ એક;
રામ નામકી ટેકસેં, ચઢ ગયે સંત અનેક.
પઢનેકી હદ સમજહે, સમજણકી હદ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકી હદ હરીનામ હે, એ સીદ્ધાંત ઉર આન.

ભગવત આશરો.

દ્વાર ધણીકે પડ રહે ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુ ધણી નીવાજહી, જો ઘર છાંડ ન જાય.
રામ નામ રટતે રહો, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ;
કબહુક દીનદયાળકું, શબ્દ પડેગો કાન.
રામ નામ કહતે રહો, ધરે રહો મન ધીર,
કબહુક કાજ સુધારહીં, કૃપાસીંધુ રઘુવીર.
પડે રહે દરબારમેં, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુક લહેર દરીઆવકી, દુઃખ દરીદ્ર જાય.

સ્મરણ વિષે.

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જેસે કામી કામ;
એક પલક વીસરે નહીં, નીશદિન આઠો જામ

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું ગાગર પનીહાર;
હાલે ચાલે સુરતમેં, કહે કબીર વીચાર.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું સુરભીસુત માંહી;
કહે કબીર ચારો ચરી, બીસરે કબહુ નાંહી.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જેસે દામ કંગાલ,
કહે કબીર બીસરે નહી, પલપલ લે સંભાળ.
સુમરનસે સુખ હોત હે, સુમરનસે દુઃખ જાય;
કહે કબીર સુમરન કીએ, સાંઇ માઇ સમાય.
સમરણ બુટ્ટી પ્રેમકી, હૃદયામાંહી નીચોવ;
કાયા કંચન હોત હે, ઉસ બુટીકે જોર.

પ્રારબ્ધ.

પ્રારબ્ધ તો પહેલે બને, પીછે બના શરીર;
તુલસી યહ આશ્ચર્ય હે, મન નહીં બાંધે ધીર.
બની બનાઇ બન ગઇ, અબ બનનેકી નાહી:
તુલસી આવિધી સમજકે, મગન રહો મનમાંહી.
કોઉ દુર ન કર શકે, ઉલટે વિધીકે અંક;
ઉદધિ પિતા તઉ ચંદ્રકો, ધોઉ ન શકયો કલંક.
અપને મન કછુ ઓર હે, શ્રી હરીકે મન ઓર;
ઓધવ કહે માધવસે, જુઠી મનકી દોડ.

ઉંચા કુળનું અભીમાન ન કરવા વિષે.

ઉંચા કુળ કીસ કામકા, જયાં નહીં હરીકા નામ;
તુલશી તાતે સુપચ ભલો, મુખલે હરીકા નામ.
નીચ નીચ સબ તર ગયે, સંત ચરણ લૌલીન;
જાતહીકે અભીમાનસે, ડુબે બહુત કુલીન.
ચતુરાઈ ચુલે પડી, ધીક પડયો આચાર;
તુલસી ભગવત ભકતી બીન, ચારો વર્ણ ચમાર.
જાત નહી જગદીશકું, હરીજનકું કયા હોય;
જાત ભાત કુલ કીચમે, ડુબ મરો મત કોય.

સતસંગ.

બીન સતસંગ ન હરી કથા, તા બીન મોહ ન જાત;
મોહ ગયે બીન રામ પદ, હોય ન દૃઢ અનુરાગ.
સર્વ સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરી તુલા એક સંગ;
તુલે ન તાહી સકલ મીલી, જો સુખ લવ સતસંગ.
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમેં પુની આધ;
તુલસી સંગત સાધકી, કટે કોટી અપરાધ.
સતસંગકો ફલ એહી હે, સંશય રહે ન લેશ;
રહે સ્થીર સુચી સરલ ચિત્ત, જાને નહીં કલેશ.
કોટી જનમકે પુણ્ય જબ, ઉદય હોત એક સંગ;
છુટત મનકી મલીનતા, અરૂ ભાવત સતસંગ.

મીલન ચાહો પરિબ્રહ્મકો, તો કરના સતસંગ;
મુક્ત કહે સબ ગ્રંથકો, એ સિદ્ધાંત અભંગ.
મુની નારદ કહી વ્યાસસે, પુર્વ જનમકી બાત;
મુક્ત કહે સતસંગસે, શઠ સુધરત સાક્ષાત.
ધન્ય ભુમી ધન્ય ગામ જ્યાં, સંત બીરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરીજશ ગાઇ.
કથા કીરતન કલિ વિષે, ભવસાગરકી નાવ;
કહે કબીર જગ તરનકો, નાહીં ઓર ઉપાવ.

સાધુ સંગ.

કબીર દર્શન સાધકા, સાહેબ આવે યાદ;
લેખેમેં સોઇ ઘડી, બાકીકે દીન બાદ.
સાધ મીલે સાહેબ મીલે, અંતર રહી ન રેખ;
મનસા વાચા કર્મણા, સાધુ સાહેબ એક.
તનકર મનકર વચનકર, દેત ન કબહુ દુઃખ;
તુલસી પાતક જરતહે, દેખત ઉનકો મુખ.

ધનવાનોને શીખામણ.

નામ બીના બે કામહે, છપ્પન ભોગ બીલાસ;
ક્યા ઇંદ્રાસન બેઠના, ક્યા વૈકુંઠ નિવાસ.
પારસમણી અરૂ કામધેન, કલ્પ વૃક્ષની વાડ;
તુલસી હરીક ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.

અર્બ ખર્વ લો ધન મીલે, ઉદય અસ્તકો રાજ;
તુલસી હરીકે ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.
તુલસી સોઇ ચતુરતા, રામ ચરન લોલીન;
પરધન પરમન હરનકું, વેશ્યા બડી પ્રવીન.

પરમાર્થ કરવા વિષે.

માયા મેરે રામકી, ધરણી ધરકી દેહ;
પુંજી બીરાને સાહકી, કરશે જશ કર લે.
પાની બાઢો નાવમેં, ધરમેં બાઢો દામ;
દોનો હાથ ઉલેચિયે, યહી સયાનો કામ.
ધન દિયે ધન ના ધટે, નદી ધટે ન નીર;
અપની આંખે દેખલો, યું કથી કહે કબીર.
રામ નામકે કારણે, સબ ધન ડાલ્યો ખોય;
મુરખ જાણે ગીર પડયો, દિન દિન દુણો હોય.
તુલસી પંછીનકે પીએ, ધટે ન સરીતા નીર;
ધર્મ કીયે ધન ના ધટે, સહાય કરે રધુવીર.
કુંજર મુખતેં ગીર પડયો, ધટયો ન ગજકો આહાર;
લાખો કીડી લે ચલી પોષનકો પરીવાર.
ગાંઠી હોય સો હાથ કર, હાથ હોય સો દેહ;
આગે હાટ ન બાનીઆ, લેના હોય સો લેહ.

દેહ ધરેકા એહી ફલ, દેહ દેહ કછુ દેહ;
  દેહ ખેહ હો જાયગી, ફીર કોન કહેગા દેહ.
ખાય ખીલાય લુટાયદે, કરલે અપના કામ;
  ચલતી વખતે રે નરો, સંગ ન ચલે બદામ.
તુલસી દેવો કઠણ હય, જો કાહુકો દેત;
  સુરજ હોત સંસારમેં, ફેર આપનો લેત.

લોભ.

મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર;
  આશા તૃષ્ણા ના મરે, કહે ગયા દાસ કબીર.
તુલસી ધીરજ કે ધરે, કુંજર મણભર ખાય;
  ટુક ટુકકે કારણે, શ્વાન ઘરો ઘર જાય.
બડા હુવા તો કયા હુવા, જૈસી બડી ખજુર,
  પંથીકો છાયા નહીં, ફલ લાગે અતિ દુર.

ભગત લક્ષણ.

તુલશી જગમેં યું રહો, જયું જીભ્યા મુખ માંહી;
  ઘીવ તણા ભક્ષણ કરે, તોબી ચીકણી નાહી.
કોટી વિઘન દુખમેં સુજન, તજે ન હરીકો નામ;
  જેસે સતી હુતાશકું, ગીને અપનો ધામ.
પહેંચાના તબ જાનીએ, હરિસેં લાગે મન;
  રાત દિવસ ન વિસરે, જયું કરપનકું ધન.

ભક્તી બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘર અવતરે, તોઉ સંતકો સંત.
હરીજન તો હાર્યા ભલા, જીતન દે સંસાર;
હાર્યા સો હરીસેં મીલે, જીત્યા જમકે દ્વાર.
ભરત અપની જનની તજી, પીતા તજે પ્રલ્હાદ,
વિભીષણ અપના ભાઇ તજે, શ્રી રામકે કાજ.
ચાહ ગઇ ચીંતા ગઇ, મનમેં નહીં પરવાહ,
જાકે મનમે ચાહ નહીં, વો શાહનકો શાહ.
ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામ જ્યાં, સંત બીરાજે આઇ,
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરી જશ ગાઇ.
જપતપ તીરથ જાત્રા, જોગ યજ્ઞ વ્રત દાન,
મુકત તાહી હોવત સદા, જેહી ઉર શ્રી ભગવાન
ગાંઠી દામ ન બાંધઇ, નહી નારીસો નેહ,
કહે કબીર તા સાધકી, હમ ચરનનકી ખેહ.
જાન બુઝ જડ હો રહે, બળતજી નિર્મળ હોય,
કહે કબીરતા દાસકો, ગાંજ શકે નહીં કોય.

દયા.

દયા ધર્મકા મૂલ હે, પાપ મુળ અભીમાન;
તુલસી દયા ન છાંડીયે, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ.
તુલસી ગરીબ ન સતાવીએ, બુરી ગરીબકી હાય;
મુવા ઢોરકે ચામસે, લોહા ભસ્મ હો જાય.

ખુશ ખાના હે ખીચડી, માંહે પડે ટુક લોન;
  માંસ પરાયા ખાય કર, ગલા કટાવે કોન.

ભ્રાતૃ ભાવ.

તુલસી આ સંસારમેં, ભાત ભાતકે લોક;
  સબસે હીલી મીલી ચાલીએ, નદી નાવ સંજોગ.
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસે મીલીએ ધાય;
  કયા જાણે કીસ ભેશસે, રામચંદ્ર મીલી જાય.
તુલસી જો જન હેતસે, સેવા જાને કોય;
  નરકો વસ કરવો કહાં, નારાયણ વશ હોય.
કબીર ગર્વ ન કીજીએ, રંક ન હસીએ કોય;
  અપનો નાવ સમુદ્રમેં, ના જાને કયા હોય.

નીતિ.

સત્ય વચન અરૂ દીનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
  ઈનકું વૈકુંઠ ના મીલે, તુલસીદાસ જમાન.
સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
  સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય.
પર નીંદા પર નારી અરૂ, પર દ્રવ્યનકી આશ;
  છોડી તીનો બાતકું, ભજો એક અવિનાશ.
કંચન ત્યાગો સહજ હય, સેહેજ ત્રીયાકા નેહ,
  માન બડાઇ ઇરષા, તુલસી દુર્લભ એહ.

જહાં દયા તહાં ધર્મ હે, જહાં લોભ તહાં પાપ,
જહાં ક્રોધ તહાં કાલ હે, જહાં ક્ષમા ત્યાં આપ.
કંચન તજવો સુલભ હે, સુલભ ત્રીયાકો નેહ;
નિંદા સ્તુતિ ત્યાગવો, તુલસી દુર્લભ એહ.
લેનેકું હરનામ હે, દેનેકું અન્ન દાન;
તરનેકું આધિનતા, બુડનેકું અભીમાન.

આળસ.

રામ નામકો આળસુ, ભોજનકો હુશીઆર;
તુલસી એસે મનુષ્યકો, વાર વાર ધિક્કાર.
રાત ગમાયી સોયકર, દિવસ ગમાયો ખાય;
હીરા જન્મ અમોલથા, કોડી બદલે જાય.
કબીર યહ મન લાલચી, સમઝે નહીં ગંવાર;
ભજન કરનકો આલસુ, ખાનેકો હુશીઆર.
મુકત મનુષ્યતન પાયકે, જો ન ભજત જદુનાથ;
સો પીછે પસ્તાયગો, બહોત ઘસેગો હાથ.

મન વિષે.

મનકે હારે હાર હય, મનકે જીતે જીત;
પરબ્રહ્મકું પામીએ. મનમેં હોય પ્રતીત.
મન દીયા કંહી ઓરહી, તન સાધોકી સંગ;
કહે કબીર કોરી ગજી, કૈસે લાગે રંગ.

એતો ગતિ હય અટપટી, ઝટપટ લખે ન કોય;
જો મનકી ખટપટ મીટે, ચટપટ દરશન હોય.
સાંઇ આગે સાચ હો, સાંઇ સાચ સુહાય;
ભાવે લંબે કેશકર, ભાવે મુંડ મુંડાય.
બનતે બનતે બન ગયો, તુલસી ધરકે માંહી;
શીતલ શબ્દ ઉચારીએ, અહઆનીએ નાહી.
મનકે હારે હાર હે, મનકે જીતે જીત,
મન મીલાવે રામકું, મનહી કરે ફજીત.

સંત પરમારથી છે.

પારસમેં ઓર સંતમેં બડો, અંતરો જાન;
વો લોહા કંચન કરે, વો કરે આપ સમાન.
સંત ધનંતર વૈદ સમ, જેસો રોગી જેહુ;
બનાવત હે તાહીકું, તેસો ઓખદ દેઉં.
બકરા હાથ કસાઇકે, માજન ધાય છુડાત;
મુકત કહે ત્યું સંતજન, કરત જ્ઞાનકી બાત.
સુર્ય સંત તમકું હરે, તાતે ભયે સમાન;
મુકત બહાર તમ રવી હરે, સંત હરત અજ્ઞાન.
સંત સબનકો હીત કરે, દે સાચો ઉપદેશ;
મુકત મીલાવે રામસેં, સ્વારથ નહીં લવ લેશ.

જબહી મીલે જન સંતકો, તબહી ભયો કલ્યાન;
મુકત કહે જન પ્રગટકો, સંત દેત તેહી જ્ઞાન.
દોષ કલંક મીટાયકે, શુદ્ધ કરતહે સંત;
મુકત મીલાવે સબહીકું, પ્રગટ રૂપ ભગવંત.
સંત બડે પરમારથી, દેત સબનકું જ્ઞાન;
મુકત મીલે જન તાહીકું, તાકો કરત કલ્યાન.
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ સહીત, સંત સરલ ચિત હોય;
મુકત કહે ભવ તરનમેં, અતિ બડો નૌકા સોય.
બહુત પુન્ય કરી મીલત, હય જ્ઞાનીકો સંગ આય;
સબ ગ્રંથનકો તત્ત્વ સો, પલમેં દેત બતાય.

ભકિત તથા પરમારથ.

તુલસી જગમેં આયકે, કર લીજે દો કામ;
દેનેકુ ટુકડા ભલા, લેનેકુ હરિનામ.
કબીરા કહે કમાલકું, દો બાતા લીખ લે;
કર સાહેબકી બંદગી, ભુખેકું કુછ દે.

શ્રીમુખ વચન.

જેસા મેં પ્રીય સંતકું, ત્યું મોકું પ્રીય સંત;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહયો, મહીમા શ્રી ભગવંત.
મેં તિનકે પીછે ફીરૂં, નેક ન રાખું માન;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહયો, હરીજન મેરે પ્રાણ;

જ્ઞાની મેરો આત્મા, મેં જ્ઞાનીકો પ્રાણ;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહયો, ગીતામેં ભગવાન.
જ્યું મેં દુર્લભ સંતકું, ત્યું મોહે દુર્લભ દાસ;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહયો. જન મહીમા અવિનાશ.
નીજ મુખતેં ભાખ્યો એહી, ભકત અતિ પ્રીય મોહી;
ભકત વચન ઉલંઘુ નહિ, અહી હીત જો હોઇ.
ભકતનકો મહીમા અધિક, પાર ન પાવે કોય;
જહાં ભકતજન પગ ધરે, અડસઠ તીરથ સોય.
ભકત સંગ છાંડુ નહીં, સદા રહું તિન પાસ;
જહાં ન આદર ભકતકો, તહાં ન મેરો વાસ.
ફીરૂં ધામ વૈકુંઠ તજ, ભકત જનનકે કાજ;
જો ભકત મન ભાવહી, સોઇ ધરો તન સાજ.

પ્રેમ.

રામ નામ સબ કોઈ કહે, ઠગ ઠાકોર અરૂ ચોર,
બીના પ્રેમ રીઝે નહીં, તુલસી નંદ કીશોર.
પ્રેમ બગાબર યોગ નહીં, પ્રેમ બરાબર ધ્યાન;
પ્રેમ ભકિત બીન સાધવો, સબહી થોથા જાન.
પ્રેમ ભાવ એક ચાહીએ, ભેષ અનેક બનાય;
ભાવે ગૃહમે બાસ કર, ભાવે બનમે જાય.

જોગી જંગમ સેવડા, સન્યાસી દરવેશ;
બીના પ્રેમ પહોંચે નહિ, દુરલભ સતગુરૂ દેશ.
મન પક્ષી તબ લગ ઉડે, વિષય વાસના માંહી,
પ્રેમ બાજકી ઝપટમેં, જબ લગ આયો નાહીં.

પંડિત વિષે.

કામ ક્રોધ ઓર લોભકી, જબલગ મનમેં ખાન;
તબ લગ પંડીત મુરખો, તુલસી એક સમાન.
પંડીત ઓર મશાલચી, દોનો સુઝે નાંહી;
ઓરનકું કરે ચાંદના, આપ અંધેરે માંહી.
પોથી સો થોથી બની, પંડિત બને ન કોઇ;
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકા, પઢે સો પંડીત હોઇ.

સંતોષ.

રૂખા સુખા પાયકર, ઠંડા પાણી પી;
દેખ પરાઇ ચોપડી, કયું લલચાવેજી.
ગૌધન ગજધન બાજધન, ઓર રતન ધનખાન;
જબ આવે સંતોષ ધન, સબધન ધુર સમાન.
આધી અરૂ રૂખી ભલી, સારી સો સંતાપ;
જો ચાહેગા ચોપડી, બહુત કરેગા પાપ.

મહા પુરૂષો વિષે.

બીના કહે સતપુરૂષ, જે પરકી પુરે આશ;
કોન કહતહે સુયંકો, ધરધર કરત પ્રકાશ.

તુલસી લોહા કાષ્ટ સંગ, ચલત ફીરત જગમાંહી;
બડે ન બુડન દેતહે, જાકી પકડે બાંહી.
બડે સેજહી બાતસે, રીત દેત બક્ષીશ;
તુલસી દલતેં વિષ્ણુ, જ્યું આક ધંતુરે ઈશ.
ભલે બુરે નીભે સબે, મહત પુરૂષોંકે સંગ;
ચંદ્ર સાપ જલ અગ્નીએ, બસત શંભુકે અંગ.

સંસારીઓને શીખામણ.

જેસે ફીરતે રહત હય, વિવાહ કાજ નરનાર;
તેઉ ફીરે હરી ભક્તિમેં, કુશળ કરે કીરતાર.
જેસી મીઠી લગત હય, ગામ કથાકી ગાથ;
એસી લાગે હરી કથા, તો તરવો કયા બાત.
જેસી પ્રીત હરામસે, તેસી હરસે હોય;
ચલા જાય વૈકુંઠમેં, પલા ન પકડે કોય.

ગુણિજન ગુણની પરિક્ષા જાણે છે.

હીરા પડયા બજારમેં, રહા છાર લપટાય;
કંઈક મુરખ ફીર ગયે, પારખ લીયા ઉઠાય.
જો જાકે ગુણ જાણત, સો તાકો ગુણ લેત;
કોયલ આંબરી ખાતહે, કાગ લીંબોરી લેત.

नारायण ! नारायण ! ! नारायण ! ! !

ॐ

परमात्मने नमः

——:०:——

સત્સંગ વિષે.

૧

જેને ન કીયો સત્સંગ જનમધરી,
જેને ન કીયો સત્સંગરે. (ટેક)
તાકો કેવલ પશુ કરી માનો (૨)
જદપિ મનુષ્યકો, અંગરે (૨)—જેને૦

કા ભયો પાટ પિતાંબર પહેરણ
ચઢડવે હસ્તી તુરંગરે, (૨)
તામેં કા બડાઇ પાયો (૨)
ફુલ્યો હૃદય ઉમંગરે (૨)—જેને૦

આહાર નિદ્રા ભય કરતોરે મૈથુન
લાગો વિષયકો રંગરે, (૨)
ચેતત નાહીં બડો હે મુરખ (૨)
કાલ કરેગો ભંગરે (૨)—જેને૦

નિર્મળ ચિત્ત કરી કબહું ન નાહ્યો
સંત સ્વરૂપી ગંગરે (૨)
કહે દેવો કૈસે કરી પાવે (૨)
પુરણ પદ અભંગરે (૨)-જેને૦

ઇશ્વર નિરાકાર છે.

૨

ઐસા દેશ હમારા સાધો, ઐસા દેશ હમારા હૈ (ટેક)
અલખ અચિંત્ય અરૂપ અનામી,
ગુણ અવગુણ તેં ન્યારા હૈ-ઐસા૦
અગમ અગાધ અનંત અનાદિ,
અચલ અખંડ અપારા હૈ-ઐસા૦
સત્ ચિત્ આનંદ પરમ મનોહર,
સબ જીવનકા પ્યારા હૈ-ઐસા૦
મનસેં પરે બુદ્ધિસેં બાહેર,
નિર્ભય રામ વિચારા હૈ-ઐસા૦
કહત કબીરા સુનો ભાઈ સાધો,
એ પ્રભુ હમ નિરધારા હૈ-ઐસા૦

ઇશ્વર સાકાર છે.

૩

હમ સાકાર ઉપાસીવે, સબ ગોકુલકે બાસીવે (૨)
ઉદ્ધવ તુમ અદ્વૈત બ્રહ્મ કહો, નિરાકાર ગુન હીને;
પ્રેમીજનકા પંથ નહીં હમ, શુષ્કજ્ઞાની તુમ ચિન્હે—હમ.
લલિત ત્રિભંગી છેલ ફાંકડે, નટવર નાથ હમારે;
નિર્ગુણ બ્રહ્મસો ધામહે ઉનકા, સમઝત સમઝનહારે—હમ.
જગકર્તાકું રૂપ નહીં તો, જગકું કાંહાંસે આયા?
કારન જેસા કારજ હોવે, ન્યાયશાસ્ત્રમેં ગાયા—હમ.
ઐશ્વર્યાદિ ષડ્ગુન સંયુક્ત, નિર્ગુન કેસે કહીએ;
અજાત્રિગુનપર શુદ્ધ સત્યહરિનિરખત સબસુખ લૈયે—હમ.
ભક્ત નેત્ર ભૂષણ મહા રાધા વર શ્રીકુંજ બિહારી;
દાસ દયાકે પ્રાણજીવન ધન, શ્રીગોવર્ધન ધારી—હમ.

ઇશ્વર સગુણ છે.

૪

હમતો કૃષ્ણ છબીલો ગાવે (ટેક)
તેરો નિર્ગુન બ્રહ્મ હમે નહીં ભાવે—હમતો૦

४

गिरधर गुन रूपके राशी (२)
ब्रह्म भजे जे कोई होय उदासी–हमतो०
जलकुं कया सुख होय जलपाना (२)
लवणुकुं कहां सुख सिंधु समाना?–हमतो०
ज्यामें दास भाव उठ जावे (२)
जुगल नहीं वहां कया सुख पावे?–हमतो०
दास सदा हम श्रीजी स्वामी (२)
मागे दयो गुरु पद शीश नामी–हमतो०

५

संतनके संग लागरे, तेरी आछी बनेगी (टेक)
हंसनकी गति हंसहीजाने, कोइ न जाने कागरे–तेरी-संत.
संतनको संग पूर्ण कमाइ, होई बडो तेरो भागरे–तेरी-संत.
ध्रुवकी बनी प्रल्हादकी बनगइ हरिसमरण वैरागरे-तेरी-संत.
कहतकबीरा सुनोभाइ साधु, रामभजनको लागरे-तेरी-संत.

विश्वास विषे.

६

में भरोसे अपने रामके, में भरोसे अपने रामके (टेक)
ओर न हय कछु कामके, में भरोसे अपने रामके–में०

જો માગે સો દેત પદારથ, વારી જાઉ ઇસ નામપે—મેં૦
દોઉ અક્ષર હય સબકુલ તારક, અંતદેત સુખધામકે—મેં૦
તુલશીદાસ પ્રભુનામ દયાધન, ઓર દેવ સબ નામકે—મેં૦

૭

રામરતન ધન પાયો, મૈયા મેં તો રામરતન ધન પાયો (ટેક)
સત સંગત સદ્દગુરૂકી કૃપાસેં (૨)
તો ભાગ્ય બડો બની આયો—મૈયા, મેં તો રામ૦
ખરચ્યો ન ખુટે વાકું ચોર ન લુટે (૨)
તો દિન દિન હોત સવાયો—મૈયા, મેં તો રામ૦
નીર ન ડુબે વાકું અગ્નિ ન જાલે (૨)
તો ધરણી ધર્યો ન સમાયો—મૈયા, મેં તો રામ૦
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર (૨)
તો ચરન કમલ ચિત્ત લાયો—મૈયા, મેં તો રામ૦

૮

હરિનામ બિના નર એસા હય;
દીપક બિનાં મંદિર જેસા હય—હરિ૦

જેસે શશી બિના રજની સોહી હય,
જેસે બિના લુનકી રસોઈ હય,
જેસે ગુરૂ બિનાકા ચેલા હય—હરિ૦
જેસે પુરૂષ બિનાકી નારી હય,
જેસે પુત્ર બિનાકી માતારી હય,
ગીનકા ઘર પુત્રજ જેસા હય—હરિ૦
ઠુંઠર બિના વૃક્ષ બનાયા હય,
જેસે સૂમ સંચરી માયા હય;
જલ બિના સરોવર જેસા હય--હરિ૦

૯

હરિ નહીં ગાયો, જનમારો ગુમાયો;
જનમારો ગુમાયો, જનમારો ગુમાયો—હરિ૦
હરિજનકો સનમાન ન કીનો (૨)
અપનો કુટુંબ જુમાયો—ન ગાયો—હરિ૦
પરસ્ત્રી વિષયા કે કારન (૨)
લખરે ચોરાશી ભટકાયો—ન ગાયો—હરિ૦
કહે જાદવ હરિ ભજયો નહીં તું (૨)
હીરો હાથસેં ગુમાયો—ન ગાયો—હરિ૦

જગત્ મિથ્યા વિષે.

૧૦

સબી જાન જગત વહેવાર, રેનકા સપના,
તુમ કાયકું કહત હો યાર, ભૂલ કર અપના. (ટેક)
નીજ માત તાત દારા, સુત ભગિની ભ્રાતા,
એ સબી સવારથ જાન, પરસ્પર નાતા–સબી૦
એક રામભજન બીન, ઓર નહીં નિસ્તારા,
ગુરૂજ્ઞાન ગ્રહો તુમ ઉતરો, ભવજલ પારા–સબી૦
શિર કાલ અચાનક, ખબર નહીં એક પલકી,
કયા કરતે હો અભિમાન, આશ નહીં કલકી–સબી૦

૧૧

દુસરો કોન સુખદાઇ, શ્યામ બિના,
દુસરો કોન સુખદાઇ રે (ટેક).
ધીરજતા ધ્રુવકી ઉર લાઈ, અવિચળ પદ દિયો આઇરે;
ગ્રુડે જબહી પકડયો ગજકું, છિનમેં લિયો છોડાઇરે–દુ૦
પ્રલ્હાદકી અતિ પીડા પિછાની, પ્રગટ ભયે સ્થંભ માંહીરે;
હિરણ્યકશ્યપુ માર્યો હરિયે, નરસિંહ રૂપ બનાઇ રે–દુ૦
પાંડવકુ લાખા ગૃહમેસે, જોકે લીયો બચાઈરે;
પાંચાળીકે ચીર પુરનકું, ધીર તજી આયે ધાઇ રે–દુ૦

જહાં જહાં ભીડ પડત ભકતનકું, તહાંતહાં હોતસહાઇરે;
દયાનંદકે નાથ દયાળુ, ભજો ભાવ ઉર લાઈરે–દુ૦

૧૨

શ્રીજી કરેસો ભલી કરેંગે, કયું મનમેં ગભરાતા હય. (ટેક)
ચિંતા તજો ભજો નંદનંદન, ઈતઉતકું કયુંધાતા હય–શ્રી૦
જેને પિંડ પ્રકાશ કીયો હય, સોઇ અન્ન પહોંચાતાહય–શ્રી૦
ભાગ લિખ્યા સો નાહીં મીટેગા, હાલ નાવહીં જાતા હય–શ્રી૦
આયો હય સુકૃત કરનકું, પાપપંથ કયું ધાતા હય–શ્રી૦
આયો હય વેપાર કરનકું, ઉલટા મૂલ ગુમાતા હય–શ્રી૦
યાતે મત ભૂલો તુમ પ્રાણી, એ સબ તનક તમાશા હય–શ્રી૦
ભાઇબંધ સબકુટુંબ કબીલા, એ સબ જુઠા નાતા હય–શ્રી૦
યાતે ભજીલે પુરૂષોત્તમ, જમકે દંડ છોડાતા હય–શ્રી૦

૧૩

હરિભક્તિ કરનારે, પલકમેં હોવેગા મરના;
પલકમેં હોવેગા મરના;
અહો હરિજન હૃદય કમલમેં, હરિભક્તિ કરના. (ટેક)
કાકારે મામા કુટુંબ કબીલા, છોડ ચલે પ્યારે;
સમજ મન છોડ ચલે પ્યારે:

સ્વપ્નેમેં જો સૃષ્ટિ હોતી, એસા જગ સારે,
એસા જગ સારે રે—સમજ મન એસા૦—સ્વપ્નેમેં૦—
ધામ, ધરા, ધન, માલ, ખજાના, આખર નહીં અપના;
સમજ મન આખર નહીં અપના:
એક દિન સબ છોડકે જાના, મટીમેં ખપના;
મટીમેં ખપના રે—સમજ મન મટીમેં૦—એક દિન૦—
કામ, ક્રોધ, મદ, લોભ ન રખના, કરના સુકૃતકું;
સમજ મન કરના સુંકૃતકું;
એક નિરંજન નામ સમરના, ભવજલ તરનેકું;
ભવજલ તરનેકું રે—સમજ મન ભ૦૦—એક નિરંજન૦
જુઠ જગતકી છોડ વાસના જા સદ્ગુરૂ ચરના,
સમજ મન જા સદ્ગુરૂ ચરના;
અહો હરિજન હૃદય કમલમેં હરિભક્તિ કરના;
હરિભક્તિ કરનારે, પલકમેં હોવેગા મરના—અહો૦

૧૪

હરિસેં કોઇ નહીં બડા, દીવાના, કયું ગફલતમેં પડા (ટેક)
પ્રલ્હાદ બેટા હરિસેં લપટા, જબખંભ કડકડા--દીવાના૦
ગોપીચંદ ઓર ભરથરી રાજા, માલમુલક સબછોડા-દીવાના૦

પુંડરીકને સેવા કીની, વિઠ્ઠલ ઈંટપર ખડા—દીવાના૦
કહત કબીરા સુનોભાઈ સાધુ, હરિચરણેચિત્ત ચડા—દીવાના૦

૧૫

ઊઠો ખડા કોઈ ચેતોને પ્યારા, સાન સમજો સદ્‌ગુરૂ કેરી;
જેમ દીપક પર પવન ઝપેટે, કાળ ખડોરે તેરો શિરવેરી—ઉ૦
છોટી ઉમરમે બડા મનસુબા, જ્યું ઉઠત સાયર લહેરી;
ધિક ધિક ઉમર ખોઇ અકારજ, કાળ લેશે તેરો તનહેરી—ઉ૦
બાલપણામાં હસી ખેલ ગમાયો, જુબન જુવતી તનહેરી;
વૃદ્ધભયો અંગ આળસ આયો, ભ્રષ્ટ ભઈ બુદ્ધિ તેરી—ઉ૦
આજકાલ કરતાં આવ્યો તારો વાયદો, કાળ લેશેતેરોતનઘેરી;
એક પલકમેં પકડ પછાડે, કયાંરહેગો તેરો જીવ ઠેરી—ઉ૦
સદ્‌ગુરૂજી ઉપદેશ બતાવે, માનો શીખામણ અબ મેરી;
હરિદાસ કહે રામ રટન કરો, તીન લોકમેં નહીં વેરી—ઉ૦

૧૬

જોબનકા મગરૂરી મત કરના, દિના ચારકા હય ચટકા;
રૂપ દેખકે કયું મન રાચો, રામભજનસેં લ્યો લટકા—જો૦

૧૬

જાયા સોઇ આખર મરનેકા, રૈન દિન મનમેં ખટકા;
જાગેગા કોઇ વીરલા જોગી, નેન નીંદસે નહીં મટકા—જો૦
ગોરખ જાગ્યા કબીરા જાગ્યા, કાળ મારી કીનો કટકા,
સિદ્ધ ચોરાશીસોપણજાગ્યા, જીનકામનછીનમેં અટકા—જો૦
સાધુ સંતકી સેવા કર લો, શબદ સાખ દિલમેં અટકા;
નુરતસુરતકા દોર ન ચુકો, ખરા ખેલ જયું હય નટકા—જો૦
સમજે વાકું સુખદ સહજ હય, અણસમજુંકું હય ભટકા,
માર પડે તોય પાર ન પહોંચે, મનઘોડા તીથે અટકા—જો૦
આપકા આતમતત્વ વિચારો, સાહેબ સાક્ષી સબ ઘટકા;
પારપોંચાઓ હરિદાસ પલકમેં મીટે ચોરાશીકા ભટકા—જો૦

૧૭

મેં તો હરિગુણ ગાવત નાચુંગી (૨)
નાચુંગી મેં તો નાચુંગી, મેં તો હરિગુણ ગાવત નાચુંગી (ટેક)
અપને મહેલમેં બેઠ બેઠ કર, ગીતા ભાગવત વાચુંગી—મેં૦
જ્ઞાન ધ્યાનકી ગઠરી બાંધકર, હૃદયકમળમેં રાચુંગી—મેં૦
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુગિરધરનાગર, સદાપ્રેમરસ ચાખુંગી—મેં૦

૧૮

દિલ લગાય રામ ફકીરીમેં. (ટેક)
રામ ફકીરી અદલ ફકીરી (૨)
ચારો ખુટ જગીરીમેં—દિલ૦
જો સુખ મિલતા રામ ભજનમેં (૨)
સો સુખ નાહીં અમીરીમેં—દિલ૦
કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ (૨)
સાહેબ મિલતા સબુરીમેં—દિલ૦

અભિમાન વિષે.

૧૯

ગર્વ કીયો સોઇ નર હાર્યો, સીયારામજીસેં ગર્વ કીયો૦—
ગર્વ કીયો રાજા હિરણ્યકશ્યપુએ, નોર વધારીને માર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ નોર વધારીને માર્યો—સીયારામજીસેં૦
ગર્વ કિયો લંકાપતિ રાવણે, ચુરચુરા કરી ડાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ ચુરચુરા કરી ડાર્યો—સીયારામજીસેં૦
ગર્વ કિયો શ્રી રત્નાગર સાગરે, નીર ખારો કરી ડાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ નીર ખારો કરી ડાર્યો—સીયારામજીસેં૦

ગર્વ કીયો ચકવા ચકવીએ, રેન વછુટ કરી ડાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ રેન વછુટ કરી ડાર્યો—સીયારામજીસેં૰
ગર્વ કીયો અંજની કેરે પુત્રે, પાંવ ખોડો કરી ડાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ પાંવ ખોડો કરી ડાર્યો—સીયારામજીસેં૰
ગર્વ કીયો સિંહલદ્વિપકે સિંધીએ, બાલ વાંકો કરી ડાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ બાલ વાંકો કરી ડાર્યો—સીયારામજીસેં૰
કહે તુલશીદાસ આશ રઘુવરકી, શરણે આવ્યો તેને તાર્યો;
હાંહાંરે પ્રભુએ શરણે આવ્યો તેને તાર્યો—સીયારામજીસેં૰

૨૦

જેજનઓધાઓમોહેન બિસારે, તાહે ન બિસારૂં છીન એક ઘડીરે.
મોકું ભજે ભજું મેં વાંકું, કલ ન પડત છિન એક ઘડીરે;
જન્મ મરણકો સંકટ કાટું, રાખું મેં આનંદ ભરીરે—જે.
સુમરન કીનો દ્રૌપદી રાની, ચીર બઢાએ પ્રભુ આપ હરીરે;
મહાભારત ભરવીકે ઇંડા, રાખલીઓ ગજઘંટ ધરીરે—જે.
ધ્રુવ પ્રલ્હાદ રેન દિન ધ્યાવે, ગુપ્ત રૂપસો પ્રગટ કરીરે;
ખંભફાડહિરણ્યકશ્યપુ માર્યોભક્ત પ્રલ્હાદકીરક્ષા કરીરે—જે.

અંબરીખ ઘર ગયે દુર્વાસા ચક્ર પઠાયે પ્રભુ સહાય કરીરે;
ભજનહારભજું તજનહારતજું, એસીહમારીપુરાપરીરે—જે.
પાંચ પાંડવકી રક્ષા કીની, લાખા ગ્રહમેં સહાય કરીરે;
સુર કહે ગજરાજ ઓધાર્યો, દયાસિંધું જદુનાથ હરીરે—જે.

સ્મર્ણ વિષે.

૨૧

સુમરન બિના સુખ નહીં પાવેગા;
નહીં પાવેગા, નહીં પાવેગા. (ટેક)
ભવ સાગરમેં ભટક મરેગા (૨)
જો ગુરૂ વાકય બિસારેગા—ભલા જો૦—સુમરન૦
કુંભી પાક આદિ નરકમેં (૨)
યમ કિંકર લે જાવેગા—ભલા યમ૦—સુમરન૦
અજપા જાપ નાવ ભવજલતેં (૨)
પલમાંહી પાર પહોંચાવેગા—ભલા પલ૦ સુમરન૦
ભાવ ધરી ભજ નિર્ગુંન ચૈતન્ય (૨)
ફેર જન્મ નહીં પાવેગા—ભલા ફેર૦—સુમરન૦

વિમલવિષદનિત્ય શ્રી સદ્‌ગુરૂકો (૨)
દેવકૃષ્ણ યશ ગાવેગા—ભલા દેવ કૃષ્ણ૦—સુમરન૦

૨૨

કાહે ન મંગલ ગાવે યશોદા મૈયા,
કાહે ન મંગલ ગાવે. (ટેક)
પુરણ બ્રહ્મ સકલ અવિનાશી (૨)
સો તેરી ધેનુ ચરાવે—યશોદા૦
કોટિ કોટિ બ્રહ્માંડ કે ભર્તા (૨)
જપ તપ ધ્યાને ન આવે,
ન જાનું યહ કોન પુન્યં હુય (૨)
જશોમતિ ગોદ ખેલાવે—યશોદા૦
શિવ સનકાદિક આદિ બ્રહ્મદિક (૨)
નિગમ નેતિ યશ ગાવે,
શેષ સહસ્ત્ર મુખ રટત નિરંતર (૨)
સો જાકો પાર ન પાવે—યશોદા૦

સુંદર બદન કમલ દલ લોચન (૨)
ગો… ધેનુ કે સંગ આ.વે,
માતા યશોદા કરત આરતિ (૨)
કબીરા દરશન પાવે-યશોદા•

જીવને છેલ્લી શિખામણ.

૨૩

સો બાતનકી એકજ બાત,
હરિ હરિ સમરો દિન ને રાત;
હરિ હરિ હરિ સમરો સબ કોય,
હરિ સુમરેંસે સબ કછુ હોય.
હરિ હરિ સમરો દિન ને રાત;
હરિ હરિ સમરો ઉઠી પ્રભાત.
હરિ બિના સબ જુઠી બાત,
સો બાતનકી એકજ બાત.

પઢીયારનાં પુસ્તકો.

ભક્તિજ્ઞાનના દાખલાનાં :-

૧ સ્વર્ગનું વિમાન.

સ્હેલા સ્હેલા ૩૨૫ દાખલા, પૃષ્ટ ૩૯૦, રૂા. એક.

૨ સ્વર્ગની કુંચી.

ભજન ૫૬ સાથે ૨૧૦ દાખલા, પૃષ્ટ ૪૨૫, રૂા. એક.

૩ સ્વર્ગનો ખજાનો.

વિસ્તારવાળા ૧૨૫ દાખલા. પૃષ્ટ ૩૯૦, રૂા. એક.

૪ સ્વર્ગનાં રત્નો.

જીજ્ઞાસુઓને ખાસ ઉપયોગી ૧૦૧ દાખલા, રૂા. એક.

૫ સ્વર્ગની સડક.

ઉંડા ખુલાસાના ૧૬૬ દાખલા પૃષ્ટ ૫૪૦, રૂા. એક.

૬ સ્વર્ગની સીડી.

ગીતાના મહાન સિદ્ધાંતો સ્હેલી સ્હેલી રીતે સમજાવેલા છે. પૃષ્ટ ૪૫૦, રૂા. દોઢ.

૭ સ્વર્ગનો આનંદ.

પૃષ્ટ ૪૦૦, કિંમત રૂા. ૧.

ખાસ સ્ત્રી ઉપયોગી:—

૮ સ્ત્રીઓનું સ્વર્ગ.

સ્ત્રીઓએ વાંચવા લાયક, પૃષ્ટ ૪૪૦, રૂા. દોઢ.

૯ સ્વર્ગની સુંદરીઓ.

સ્ત્રી ઉપયોગી નવું પુસ્તક. અનુકરણ કરવા યોગ્ય પાત્રોના, વર્ણન સાથે પૃષ્ટ ૫૦૦, રૂા. દોઢ.

૧૦ જુવાની જાળવવાના ઉપાયો

ભા. ૧ લો. (છપાય છે) કિંમત રૂા. દોઢ.

૧૧ સ્વર્ગની સુંદરીઓ બનવાના ઉપાયો ભા. ૧લો. (થોડા વખતમાં છપાશે) કિંમત રૂા. દોઢ.

જમાનાને અનુસરતાં:—

૧૨ સંસારમાં સ્વર્ગ.

વિદ્વાનોમાં વખણાએલું પૃષ્ટ ૪૦૦, રૂા. દોઢ.

૧૩ સાચું સ્વર્ગ.

ખાસ વાંચવા લાયક, પૃષ્ટ ૬૨૫ રૂા. દોઢ.

૧૪ બાળકોની વાતો ભાગ ૧ લો.

૧૫ નવા યુગની વાતો ભા. ૧લો

૧૬ નવા યુગની વાતો ભા. ૨ જો

૧૭ નશીબ ફેરવવાની કુંચી.

૧૮ આર્ય વિધવા.

૧૯ પ્રેમ પ્રેમ ને પ્રેમ.

૨૦ ના. શહેનશાહનું જીવન.

તેમાંથી લેવો જોઈતો બોધ.

૨૧ અમૃત વચનો.

૨૨ દુઃખમાં દિલાસો.

કિંમત આઠ આના.

દરેકનું પોષ્ટેજ વી. પી. જુદું.

છપાવનાર—વૈદ્ય અમૃતલાલ સુંદરજી પઢિયાર,

હાથી બીલ્ડીંગ, કાલકાદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

છાપનાર-શાહ મગનલાલ જગજીવનદાસ,

શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

(૩૬૫ x ૧૭૪)